

GOODWILL

– EN FRAMTIDA TILLGÅNG?

Magisteruppsats i företagsekonomi för civilekonomexamen

Caroline Almenfors Wanna
Helen Dismark

VT2014CE17

HÖGSKOLAN I BORÅS
INSTITUTIONEN HANDELS- OCH IT-HÖGSKOLAN

Förord

Vi vill tacka vår handledare, Hossein Pashang, för att ha bidragit med värdefulla tips och information under hela processens gång. Vi vill även tacka de andra personer som har gett oss kritik avseende studien och som har bidragit till att den har förbättrats.

Borås den 2:a juni 2014

Caroline Almenfors Wanna

Helen Dismark

Svensk titel: Goodwill – En framtida tillgång?

Engelsk titel: Goodwill – A future asset?

Utgivningsår: 2014

Författare: Caroline Almenfors Wanna & Helen Dismark

Handledare: Hossein Pashang

Abstract

(This thesis is written in Swedish)

Goodwill is a controversial concept and has been much discussed in the accounting literature. In recent years, the proportion of reported goodwill has increased and become a significant asset in the company's balance sheets. According to IFRS 3 goodwill in business combinations is to be measured as the difference between the purchase price and the identifiable assets and liabilities. Since goodwill is often based on a residual and both IFRS 3 and IAS 36 invite users to make subjective judgment it therefore creates possibilities for manipulation in the financial statements. The reason is that accounting data is often used as a basis to measure managers' performance. Goodwill therefore creates space for managers to report on the basis of their own judgment regarding the value, both initially and in the context of impairment tests. The assessments are often justified by the fact that goodwill is expected to contribute to future cash flows. Since it is difficult to calculate and control the future cash flows in a reliable way, it is interesting to examine how companies motivate their values of goodwill.

The purpose of this study is to create an understanding of the impact of IFRS on the accounting for goodwill and it aims to examine managers' motives for goodwill accounting. The issues which the study is based on are the basis on which the initial value of goodwill is determined and on which judgment the goodwill impairment charge is based. The study includes 12 different companies listed on the OMX Stockholm Large Cap. A content analysis was made based on the annual reports of each company between 2010 and 2012. To answer the questions both the theory and the empirical data has been mixed and reinterpreted by each other. The theories that have been used are the principal-agent theory and the entity theory. The theory, accounting principles and standards have provided a basis for understanding the empirical data. In this way, patterns has been observed and contributed to the understanding and interpretation of the grounds upon which the goodwill is valued.

The study's results help to demonstrate that in the present situation there is no way to ensure that the goodwill generates the positive synergies that the managers initially claim that it will do. The reason is that the entry is based on assessments that are difficult and perhaps impossible to verify. Therefore, the information about goodwill can be considered to be speculative. The study also indicates that there may be underlying motives that influence the managers' valuation of goodwill both initially and in the context of impairment testing.

Keywords: IFRS 3, IAS 36, goodwill, valuation, initial value, impairment, management self-interest

Sammanfattning

Goodwill är ett kontroversiellt begrepp och har varit mycket omdiskuterat inom redovisningslitteraturen. På senare år har andelen redovisad goodwill ökat och blivit en betydande post i företagens balansräkningar. Enligt IFRS 3 ska anskaffad goodwill beräknas som skillnaden mellan köpeskillingen och identifierbara tillgångar och skulder. Eftersom goodwill ofta baseras på ett restvärde och att både IFRS 3 och IAS 36 uppmanar användarna att göra subjektiva bedömningar skapas utrymme för manipulation i redovisningen. Anledningen till det är att redovisningsdata ofta används som underlag för att mäta chefers prestation. Goodwill skapar därför utrymme för cheferna att efter egen bedömning rapportera om postens värde både initialt och i samband med nedskrivningsprövningar. Bedömningarna motiveras ofta med att goodwill förväntas bidra med framtida kassaflöden. Då det är svårt att kunna beräkna och kontrollera framtida kassaflöden på ett tillförlitligt sätt är det intressant att undersöka hur företag motiverar sina värden på goodwill.

Syftet med denna studie är därför att skapa en förståelse för vilka effekter IFRS har på redovisningen av goodwill och att undersöka chefers motiv till goodwillredovisning. De frågeställningar som studien baseras på är på vilken grund initialvärdet av goodwill fastställs samt på vilket omdöme nedskrivningen av goodwill baseras. Studien omfattar 12 olika bolag noterade på OMX Stockholm Large Cap. En innehållsanalys har gjorts baserad på årsredovisningar från respektive företag mellan åren 2010 och 2012. För att besvara frågeställningarna har teori och empiri varvats och omtolkats med hjälp av varandra. De teorier som har använts är principal- och agentteorin samt enhetsteorin. Teorin, grundläggande redovisningsprinciper och standards har utgjort en grund för förståelse av empirin. På så vis har mönster observerats som har bidragit till att förstå och tolka på vilka grunder goodwillposten värderas.

Studiens resultat bidrar till att visa att det i dagsläget inte finns något sätt att säkerställa att goodwill genererar de positiva synergieffekter som ledningen i företagen initialt påstår att posten kommer att göra. Anledningen till det är att posten grundas på bedömningar som är svåra och kanske omöjliga att verifiera. Därför kan upplysningarna kring goodwill anses vara spekulativa. Studien pekar även på att det kan finnas underliggande motiv som påverkar chefernas värdering av goodwill både initialt och i samband med nedskrivningsprövningar.

Nyckelord: IFRS 3, IAS 36, goodwill, värdering, initialvärde, nedskrivning, egenintresse

Förkortningslista

FAR	Branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
SFAS	Statement of Financial Accounting Standards
US GAAP	US General Accepted Accounting Principles
ÅRL	Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

Förord.....	II
Förkortningslista.....	V
1 Introduktion	- 1 -
1.1 Bakgrund.....	- 1 -
1.1.1 Definition av tillgång.....	- 2 -
1.1.2 Negativ Goodwill	- 2 -
1.1.3 Initialvärde.....	- 2 -
1.1.4 Upplysningar i finansiella rapporter	- 3 -
1.1.5 Redovisning av goodwill	- 3 -
1.2 Problemdiskussion	- 4 -
1.3 Forskningsfrågor	- 5 -
1.4 Syfte.....	- 5 -
1.5 Empiriskt fält	- 5 -
2 Metod.....	- 6 -
2.1 Val av forskningsmetod	- 6 -
2.2 Urval till innehållsanalysen.....	- 7 -
2.3 Studiens avgränsningar	- 7 -
2.4 Datainsamling	- 8 -
2.5 Analys av data.....	- 8 -
2.6 Innehållsanalysen	- 8 -
2.7 Validitet.....	- 10 -
2.8 Generaliserbarhet	- 10 -
2.9 Studiens replikerbarhet	- 11 -
2.10 Studiens trovärdighet	- 11 -
2.11 Källkritik	- 11 -
3 Teoretisk referensram	- 13 -
3.1 Principer	- 13 -
3.1.1 Rättvisande bild	- 13 -
3.1.2 Verifierbarhet och objektivitetsprincipen	- 13 -
3.1.3 Väsentlighetsprincipen	- 14 -
3.2 Redovisningens betydelse	- 14 -
3.3 Principal- och agentteorin	- 15 -
3.4 Enhetsteorin	- 15 -
3.5 Litteraturgenomgång.....	- 16 -
3.5.1 Verkligt värde	- 16 -
3.5.2 IASB och FASB	- 18 -
3.6 Redovisningsstandards.....	- 21 -
3.6.1 IFRS 3 Rörelseförvärv	- 21 -
3.6.2 IAS 36 Nedskrivning av tillgångar	- 22 -
3.6.3 IAS 38 Immateriella tillgångar	- 23 -
3.6.4 SFAS 142.....	- 24 -
3.7 Sammanfattning	- 25 -
4 Empirisk undersökning.....	- 27 -
4.1 Empiriskt undersökningsområde.....	- 27 -
4.2 Goodwillpostens betydelse	- 27 -
4.3 Tillämpning av IFRS 3.....	- 28 -
4.4 Tillämpning av IAS 36.....	- 32 -
4.5 Sammanfattning	- 36 -
5 Analys.....	- 37 -
5.1 Teknisk analys	- 37 -
5.2 Teoretisk analys	- 38 -
5.3 Egna reflektioner.....	- 42 -

6	Slutsats.....	- 45 -
6.1	Studiens syfte.....	- 45 -
6.2	På vilken grund fastställs initialvärdet av goodwill?	- 45 -
6.3	På vilket omdöme baseras nedskrivningen av goodwill?	- 46 -
6.4	Sammanfattande slutsatser	- 46 -
6.5	Vad bidrar studien med?	- 47 -
7	Avslutande diskussion	- 48 -
7.1	Undersökningens resultat.....	- 48 -
7.2	Studiens brister.....	- 48 -
7.3	Förslag till framtida studier.....	- 49 -
8	Referenser.....	- 50 -
9	Bilagor	- 54 -
9.1	Bilaga 1 – Innehållsanalys	- 54 -

Figurförteckning

Figur 1:	Andelen goodwill av företagets totala tillgångar.....	- 28 -
Figur 2:	Antal företag som har genomfört rörelseförvärv	- 29 -
Figur 3:	Andelen goodwill i förhållande till köpeskillingen vid rörelseförvärv	- 31 -
Figur 4:	Rörelseförvärv inom Investor år 2010.....	- 32 -
Figur 5:	Andelen företag med goodwillnedskrivningar under åren 2010-2012.....	- 33 -
Figur 6:	Bedömning av framtida kassaflöden i ICA Gruppen, 2012	- 34 -
Figur 7:	Beräkning av framtida kassaflöden, Investor 2012	- 35 -
Figur 8:	Andelen nedskrivningar i förhållande till företagens goodwillposter	- 36 -

1 Introduktion

Detta kapitel är en utgångspunkt för resterande delar av studien. Kapitlet inleds med en bakgrund kring ämnet och fortsätter sedan med en problemdiskussion. Problemdiskussionen resulterar i ett syfte och forskningsfrågor som har för avsikt att besvaras i uppsatsen. Avslutningsvis finns även kommentarer avseende studiens empiriska fält.

1.1 Bakgrund

Goodwill är ett kontroversiellt begrepp och har varit mycket omdiskuterat inom redovisningslitteraturen. Tidigare redovisades goodwill som skillnaden mellan det bokförda värdet och köpeskillingen (Hayn & Hughes 2006), men den nya definitionen är enligt Lhaopadchan (2010) mellanskillnaden på det verkliga värdet och inköpspriset på en anskaffad tillgång. Värdet visar konkurrensfördelar som förväntas möjliggöra för positiva resultat i framtiden, utöver det som är normalt för investeringen (Jennings & Thompson 2001). Goodwill värderas vid anskaffningen och värderingen är enligt Lhaopadchan (2010) relativt enkel, men frågan vi ställer oss är om den är så enkel då värdet av goodwill inte kan hänföras till en specifik tillgång. Lhaopadchan (2010) skriver också att det är svårt att observera de värdeförändringar som sker därefter. Det är inte tillåtet att öka värdet på en anskaffad goodwill efteråt utan det ska prövas varje år för att kontrollera om en värdeminskning har skett. Därför kan inte goodwill öka i värde och om en minskning har skett är den alltid permanent. Jennings och Thompson (2001) skriver att goodwill också kan upparbetas internt inom företag genom att bygga upp lojalitet hos kunderna, utveckla mänskliga resurser eller genom att använda tillgångar på ett effektivare sätt än konkurrenterna. Bloom 2009 skriver att den internt upparbetade goodwillen inte ska tas upp i de årliga finansiella rapporterna då det är omöjligt att göra det eftersom det strider mot reglerna kring dubbel bokföring och redovisning till historiska anskaffningsvärden.

Att ge en sann och rättvisande bild av företagets finansiella ställning är enligt Lhaopadchan (2010) ett av redovisningens syften. Bulloch (1964) uttrycker att redovisningen har en ansvarsroll och att den syftar till att mäta företagets prestation. Redovisningsdata används som underlag för att chefer ska kunna påverka resultaten. Det resultat som ett företag visar speglar dess prestation och bygger på beslut från flera olika personer inom företaget. På grund av det är det viktigt att kunna se hur rapporterna påverkas av de enskilda individernas beslut, vilket underlättas med hjälp av ansvarsredovisning (Bulloch 1964). Ansvarsredovisningen syftar enligt Bulloch (1964) till att kontrollera olika beslut som individen tar och att se till så att dessa beslut inte påverkar helhetsbilden av företagets resultat negativt.

Enligt Nanda och Indjejikian (1999) består ett företag ofta av olika enheter med en chef för varje enhet. I ansvarsredovisningen utvärderas dessa chefers prestationer och varje chef ansvarar för de resultat som dess ansvarsenhet visar (Nanda & Indjejikian 1999). De enskilda chefernas löner och förmåner baseras på hur de har presterat och enligt Bulloch (1964) innebär ansvarsredovisningen att cheferna blir motiverade att uppnå företagets mål eftersom de samtidigt når sina individuella mål. Goodwill skapar utrymme åt beslutsfattarna att efter egen bedömning rapportera om postens värde kan ha minskat och i så fall hur mycket. Incitament skapas därmed för att kunna skjuta upp nedskrivningen eller matcha den då den påverkar resultatet för perioden (Lhaopadchan 2010).

1.1.1 Definition av tillgång

International Accounting Standard (IAS) 5 definierar en tillgång som en resurs som kontrolleras av företaget till följd av en tidigare transaktion. Denna förväntas sannolikt att bidra till framtida ekonomiska fördelar. Vidare definierar IAS 38 en immateriell tillgång som en tillgång utan fysisk substans (Rossen 2011). IAS 38 beskriver också en immateriell tillgång som identifierbar, att den står under företagets kontroll och att den kommer att generera framtida ekonomiska fördelar. Kravet på att en immateriell tillgång ska vara identifierbar är för att kunna skilja den från goodwill (Rossen 2011).

1.1.2 Negativ Goodwill

Enligt Raitu och Tudor (2013) kan anskaffad goodwill delas in i två typer; positiv och negativ goodwill. International Financial Reporting Standards (IFRS) 3 definierar anskaffad negativ goodwill som ett rörelseförvärv där nettovärdet av identifierbara förvärvade tillgångar och övertagna skulder överstiger summan av den överförda ersättningen. Standarden föreskriver att om ett sådant förvärv inträffar ska summan som överstiger det verkliga värdet tas upp som en vinst i den finansiella rapporteringen. I US General Accepted Accounting Principles (USGAAP) som ger ut Statement of Financial Accounting Standards (SFAS) antas ett liknande förhållningsätt i definition och redovisning av förvärvad negativ goodwill. I SFAS 141 anges även att förvärvet till underpris måste förklaras och motiveras. Raitu och Tudor (2013) hävdar att anskaffning till underpris inte är vanligt förekommande, men att negativ goodwill ändå är ett intressant fenomen. Den mest intressanta aspekten av begreppet negativ goodwill är varför det förekommer. Några av de skäl som antas ligga till grund för dessa anskaffningar är att de förvärvade bolagen är i nöd eller att en värdeförändring har skett före fulländning av förvärvet (Raitu & Tudor 2013).

1.1.3 Initialvärde

Det var i mars 2004 som International Accounting Standards Board (IASB) accepterade den reviderade versionen av IAS 36. Det är enligt denna riktlinje som företag måste utföra ett nedskrivningstest på dess tillgångar i form av goodwill på en årlig basis. I de fall som det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet ska en nedskrivning ske (Petersen & Plenborg 2010). I och med denna förändring har ledningen inom organisationer fått ett stort ansvar då de måste försöka att fastställa det verkliga värdet på goodwillposten. Ansvaret hos revisorer har också ökat i samband med denna förändring eftersom det är de som måste granska ledningens värdering av goodwillposten (Hayn & Hughes 2006). Enligt Petersen och Plenborg (2010) har det lett till att goodwill har blivit föremål för diskussion de senaste åren. Diskussionerna har till största del handlat om hur företag definierar de enheter som kopplas till goodwill samt hur företagen mäter återvinningsvärdet i dessa enheter. Enligt Pashang och Fihn (2011) bör dock fokus istället ligga på att diskutera initialvärdet av goodwill.

Initialvärdet på goodwill skapas av den beräkning som en potentiell köpare gör utifrån sin egen synvinkel. Värdet är därför subjektivt eftersom det är vad köparen anser vara värde och det innebär problem vid värdering av posten som helhet (Pashang & Fihn 2011). Enligt IFRS 3 är goodwill en post som representerar framtida ekonomiska fördelar och som uppkommer från andra tillgångar förvärvade i ett rörelseförvärv som inte är enskilt identifierade och separat redovisade. Initialvärdet på denna post beräknas enligt standarden som skillnaden mellan det betalda priset och det verkliga värdet på identifierbara tillgångar i rörelseförvärvet. Det innebär således att goodwill är ett restvärde.

1.1.4 Upplysningar i finansiella rapporter

Med avseende på goodwill och den praktiska redovisningen bygger den på tanken att upplysningar om de komponenter som goodwill består av, och följaktligen värderingen och redovisningen av dessa, ska skydda intressenterna från dålig företagsledning (Giuliani & Brännström 2011).

Enligt IASB bör finansiella rapporter ha följande kvalitativa egenskaper: De ska innehålla relevant information och assistera användarna i utvärderingen av tidigare, nuvarande och framtida händelser som hjälper dem i beslutsfattandet. Informationen ska vara tillförlitlig, fri från väsentliga fel och framställas trovärdigt (Iatridis 2011). Iatridis (2011) påpekar att informationen också ska vara jämförbar, konsekvent och begriplig i sin presentation. Avslöjandet av de redovisningsprinciper som används i upprättandet av de finansiella rapporterna ska vara tydliga och åtföljas av förklarande information. Redovisning, värdering och avslöjande av finansiell information kan påverka marknads bild av företaget samt dess finansiella situation och ska därför kräva yttersta omtanke och uppmärksamhet. Rapporten ska ge investerare förståelse för den finansiella ställningen, för förändring av den finansiella ställningen och resultatet (Iatridis 2011).

1.1.5 Redovisning av goodwill

Idag är goodwill ofta en av företagens största värdekomponenter och det är därför viktigt att de redovisar goodwill på rätt sätt (Bloom 2009). Det är inte svårt att redovisa förvärvat goodwill och att erkänna denna post, men svårigheten ligger enligt Bloom 2009 i hur beloppet ska behandlas när det väl är erkänt. IFRS tillåter inte avskrivningar på goodwill, men IAS 36 kräver att goodwill testas årligen för nedskrivning. Enligt IAS 36 ska varje tillgång testas för nedskrivning separat i de fall som det finns indikationer på att nedskrivning borde ske. Tillgångar som inte har en bestämd livstid och därför inte avskrivs måste alltid testas årligen för nedskrivning. Goodwill kan däremot inte testas separat eftersom posten inte innehåller resurser som kan identifieras eller kvantifieras på ett säkert och tillförlitligt sätt. På grund av det hänförs goodwill till olika enheter som drar nytta av den. Om återvinningsvärdet för enheten är lägre än det bokförda värdet på den kommer skillnaden att redovisas som en nedskrivning i resultaträkningen. I de fall då skillnaden är större än det totala bokförda värdet på goodwill kommer hela goodwillposten att skrivas av och den skillnad som blir över fördelas proportionellt på de tillgångar som är kvar (Petersen & Plenborg 2010).

Goodwill som en gång har nedskrivits kan aldrig återupptas, även om det finns indikationer på att det verkliga värdet skulle vara högre än det bokförda värdet på posten (Bloom 2009). Hayn och Hughes (2006) påpekar att det finns ett tidsglapp mellan den tidpunkt då en verksamhet som har gett upphov till goodwill börjar gå dåligt och den tidpunkt då själva nedskrivningen av goodwill sker. Detta tidsglapp brukar vara i genomsnitt 3-4 år, men det förekommer även att det dröjer så länge som 6-10 år innan nedskrivningen sker. Denna försening skulle kunna bero på att cheferna inom företagen vill vara diskreta och uppfylla vissa finansiella mål. Det faktum att det ofta finns en fördröjning i redovisningen av nedskrivningar innebär att trovärdigheten, som är en viktig komponent inom redovisningen, minskar eftersom goodwill ofta är en väsentlig tillgång för företagen (Hayn & Hughes 2006).

Petersen och Plenborg (2010) påpekar att när det gäller hur företag applicerar de standards som finns inom goodwill är variationen stor. Företag är ofta inkonsekventa vid implementeringen av IAS 36 och de använder gärna ett tillvägagångssätt som passar deras egna ekonomiska struktur. Det är svårt att säga om dessa skillnader i tillvägagångssätt beror

på att företag har svårt att applicera standarden eller om det enbart är för att de väljer att anpassa den till deras egen struktur (Petersen & Plenborg 2010).

1.2 Problemdiskussion

Giuliani och Brännström (2011) hävdar att begreppet goodwill i praktiken är ganska oklart och att det inte finns någon enskild definition av goodwill. Det råder en tröghet inom redovisning av goodwill och det är en utmanande uppgift för redovisare. På senare tid har utvecklingen gått från att inte ta upp goodwill till att redovisa goodwill i balansräkningen. Flera teoretiska försök har gjorts för att definiera goodwill, men trots det är begreppet fortfarande vagt. Enligt Giuliani och Brännström (2011) ger definitionen av vad det är och hur det ska redovisas utrymme för olika tolkningar. Applicerandet av goodwill ger fokus både på nedskrivningsbeteende hos företagen och på relevant värdering av nedskrivningen. Svårigheten med att tolka goodwill beror på att den består av flera olika komponenter.

Redovisningen syftar, som tidigare nämnt, enligt Lhaopadchan (2010) till att ge intressenter en tydlig och rättvisande bild av företagets finansiella ställning och därmed även till att kunna mäta företagets och chefernas prestation. Giuliani och Brännström (2011) skriver att goodwill kan delas in i tre olika klasser. Den första gruppen består av definierad goodwill där företagen ger en beskrivning av vad den anskaffade goodwillen är med avseende på immateriella tillgångar. I den andra gruppen är goodwillen ospecificerad där företagen upplyser om att en specificering inte är möjlig i enlighet med IFRS 3. I den sista gruppen klassas goodwill som en restpost där ingen förklaring ges till det överpris som betalas för en anskaffad tillgång. Enligt Giuliani och Brännström (2011) är det denna tredje grupp som är vanligast att företagen refererar till när det gäller anskaffad goodwill.

Eftersom goodwill är en betydande post i företagets balansräkningar och då denna ofta baseras på ett restvärde skapas utrymme för manipulation i redovisningen. Anledningen till det är att det är svårt att kunna beräkna och kontrollera framtida kassaflöden (Hayn & Hughes 2006). Enligt IAS ska cheferna kunna identifiera objekt och hänföra en tillgång till det pris som de har betalat. Det är dock svårt att göra det med avseende på goodwill eftersom det baseras på beräkningar av framtida avkastning. Schultze och Weiler (2010) hävdar att dessa framtida ekonomiska fördelar också är ett viktigt mått på chefers prestation ur ägarnas perspektiv. Därför finns det en koppling mellan goodwill och chefers prestation (Schultze & Weiler 2010). Bloom (2009) hävdar att all information kring goodwill är opålitlig på grund av att den ofta baseras på prognoser. Han påstår att informationen inte ger en sann och rättvisande bild av företaget. Pashang och Fihn (2011) påpekar att problemet med goodwill är hur det värderas vid anskaffningstidpunkten. De menar att värdet är subjektivt och baseras på den bedömning som köparen gör. Eftersom det är problematiskt att beräkna ett framtida värde innebär det att cheferna som väljer att betala extra vid företagsförvärv kan göra det i ett spekulativt syfte.

Enligt Bloom (2009) innebär chefernas frihet vid värderingen av goodwill att posten manipuleras allt mer. Det görs framförallt genom att cheferna ofta ställer prognoser som är allt för höga och att posten sedan skrivs ned vid ett senare tillfälle på grund av den för höga prognosen som gjordes vid anskaffningstillfället. Nedskrivningen påverkar då balansräkningen genom att det överpris som betalats i form av goodwill försvinner och det blir istället kostnader i företagets resultaträkning. Bloom (2009) påpekar att ytterligare ett problem med goodwill är att både negativ och positiv goodwill redovisas på samma sätt genom att båda är en restpost som blir över efter att identifierbara tillgångar och skulder

värderats till verkligt värde. Enligt Pashang och Fihn (2011) innebär det att cheferna ges frihet att bestämma hur redovisningen av dessa ska ske. Mot bakgrund av chefernas resultathantering kan det antas att cheferna har för avsikt att öka värdet på negativt goodwill genom att öka de verkliga värdena på de anskaffade tillgångarna. På det här sättet kan nettoinkomsten väsentligt förstoras. Paradoxen är att både positiv och negativ goodwill kan användas för att påverka inkomsten (Pashang & Fihn 2011).

På grund av att IFRS 3 definierar värdet på goodwill som skillnaden mellan inköpspriset och det verkliga värdet på identifierade nettotillgångar kan det enligt Pashang och Fihn (2011) leda till att två typer av felberäkningar uppstår. En typ av fel beror på att det är svårt att fastställa om inköpspriset verkligen överensstämmer med det verkliga värdet. En annan typ av fel kommer av att initialvärdet på goodwill tillåts vara ett restvärde och att det är svårt att veta om företagen har beräknat korrekta värden på identifierade immateriella tillgångar (Pashang & Fihn 2011).

IFRS 3 syftar till att göra den praktiska redovisningen och upplysningar om goodwill tydligare, men trots det är det fortfarande svårt att få fram vad goodwill är. Därför kan begreppet ses som något som inte går att definiera, utan endast mäta då goodwill redovisas som en immateriell tillgång där dess innehåll ofta är okänt (Giuliani & Brännström 2011).

Värderingen och redovisningen av goodwill hänger ihop, men vår studie kommer att fokusera på värderingsfrågor kring goodwill snarare än hur redovisningen av goodwill sker. Vi är intresserade av på vilka grunder initialvärdet bestäms och hur nedskrivningsprövningar av dessa värden sedan bedöms.

1.3 Forskningsfrågor

På vilken grund fastställs initialvärdet av goodwill?

På vilket omdöme baseras nedskrivningen av goodwill?

1.4 Syfte

Syftet med denna studie är att skapa en förståelse för vilka effekter IFRS har på redovisningen av goodwill och att undersöka chefers motiv till goodwillredovisning.

1.5 Empiriskt fält

I denna uppsats kommer årsredovisningar från 12 olika företag mellan åren 2010-2012 att studeras. Årsredovisningarna är tagna från Svenska företag i olika branscher som är noterade på OMX Stockholm Large Cap. Därmed är storleken på bolagen relativt stor, vilket kommer att underlätta undersökningen. Det eftersom det är viktigt med stora poster på goodwill samt att det finns både mycket och lättillgänglig information.

2 Metod

I detta kapitel kommer vi att presentera vårt resonemang kring vald forskningsdesign och framtagning av passande forskningsmetod. Vi har i vår uppsats genomfört en litteraturstudie och en innehållsanalys. I litteraturstudien har vi använt oss av vetenskapliga artiklar samt redovisningsstandards med koppling till grundläggande redovisningsprinciper. För att besvara våra forskningsfrågor har vi valt att göra en innehållsanalys genom att granska årsredovisningar. Syftet med innehållsanalysen är att kunna koppla ihop hur företagen praktiskt tillämpar redovisning och upplysning kring goodwillvärdet med hur det teoretiskt bör göras.

2.1 Val av forskningsmetod

Vi har valt att granska årsredovisningar därför att de är lättillgängliga och informativa då de är företagens sätt att förmedla väsentlig information till dess intressenter. Vi ville veta hur företagen grundar sina initialvärden på goodwill och hur de bedömer goodwill vid nedskrivningsprövning. Enligt standarderna är företagen skyldiga att lämna upplysningar och beräkningar kring goodwill i sina finansiella rapporter. Enligt Yin (2006, s. 31) lämpar sig en empirisk undersökning ute på fältet om aktuella företeelser ska studeras i dess verkliga kontext. Vi ansåg inte att presentationen av redovisningen och bedömningar av goodwillvärden kunde studeras ute på fältet eftersom den informationen ska finnas i de finansiella rapporterna. Anledningen till det var att vi främst var intresserade av hur företag har presenterat goodwillvärdet och vilka upplysningar de har lämnat i sina offentliga rapporter. Vi har därför valt att granska finansiella rapporter och upplysande noter för att se hur den praktiska tillämpningen av standards och grundläggande redovisningsprinciper stämmer överens med teorin.

Ytterligare en anledning till att vi inte valde att använda oss av intervjuer eller observationer är att goodwill är en tillgångspost som grundar sig på subjektiva bedömningar med olika bakomliggande motiv. Med tanke på vår koppling till ansvarsredovisning ansåg vi att det skulle vara svårt att få fram tillförlitlig information. Det eftersom det kan vara känsligt för företagsledningen att dela med sig av motiven bakom värderingen av goodwillposten. Det hade dock varit intressant att få höra företagsledningens syn på hur de värderar och rapporterar goodwill. Fördelen med intervjuer hade varit att det hade gett oss en helhetsbild. Personliga möten gör det också möjligt att ställa frågor, få lite förklaringar kring respondentens syn på goodwill samt ett tillfälle att läsa av dennes kroppsspråk.

Det finns också negativa aspekter att beakta vid intervjuer och observationer ute på fältet, vilket vi också ville undvika i vår studie. Enligt Bryman & Bell (2011, s. 225) kan det vara svårt att undvika att forskare påverkar studien. Det finns många faktorer att beakta som kan tänkas påverka resultatet vid intervjuer och närvaro. Några exempel på sådana faktorer är hur frågorna ställs, forskarens utstrålning och dennes beteende. Det gör att en sådan studie blir svår att replikera därför att utfallet kan bli olika beroende på vem som utför intervjun eller observationen (Bryman & Bell, s. 225). En aspekt rörande vår studie var att det vi intresserade oss för inte gick att iaktta på annat sätt än hur det var presenterat och att företagen inte kunde lämna ut annan information än den de bedömde som väsentlig i sina rapporter. Det hade därför varit svårt att få trovärdiga svar på ställda frågor. Merriam (2011, s. 46) skriver att den valda metoden ska vara bra för att på bästa sätt få svar på frågorna. Vidare belyser Merriam (2011, s. 46) att för- och nackdelar ska vägas mot varandra vid val av metod. Det för att kunna välja den metod med övervägande fördelar (Merriam 2011, s. 46). Vid design av vår studie

hittade vi flest fördelar med att basera undersökningen på litterära studier samt en innehållsanalys. Fördelarna som vi såg med att granska årsredovisningar och sedan jämföra med principer och standards var att det gav oss en bra bild av hur företagen värderar goodwillposten enligt de bedömningar och tolkningar som har gjorts med hjälp av standards och principer. Vidare har vi som forskare inte heller kunnat påverka den information som sedan har analyserats, vilket är vanligt under intervjuer. En nackdel med den valda metoden kan dock vara att en del tolkningar av den publicerade informationen har genomförts.

2.2 Urval till innehållsanalysen

Vi har valt att studera årsredovisningar från bolag noterade på OMX Stockholm Large Cap. Anledningen till att vi valde börsnoterade bolag var att vi ansåg det mest sannolikt att de skulle inneha förvärvad goodwill som redovisas enligt IASB. Vårt syfte var att studera på vilka grunder anskaffad goodwill värderas och vilken information som ges kring dessa värden. Därför utgjorde årsredovisningar från större börsbolag en bra empirisk grund för vår studie.

Då OMX Stockholm Large Cap innehåller många företag valde vi att göra ett urval ur denna population som sedan studerades vidare. Det mest fördelaktiga hade självklart varit att använda alla de företag som är noterade på Large Cap, men på grund av tidsbrist insåg vi att det inte var möjligt. Vi var därför tvungna att avgränsa vår undersökning. Avgränsningens storlek påverkades även av att vi ville undersöka årsredovisningarna under en längre tidsperiod än ett år.

För att en studie ska bli bra och för att det resultat som ges ska vara trovärdigt och generaliserbart är det viktigt att urvalet sker på ett tillförlitligt sätt (Neuendorf 2002, s. 83). Urvalet som har använts till innehållsanalysen är slumpmässigt utvalt eftersom alla företag noterade på OMX Stockholm Large Cap har haft lika stor chans att hamna i undersökningen. Det finns olika tillvägagångssätt vid slumpmässiga urval. Det tillvägagångssätt som vi har valt att tillämpa är ett enkelt slumpmässigt urval där vi utan närmare granskning valde 12 företag från börslistan.

2.3 Studiens avgränsningar

De forskningsfrågor som denna studie syftar till att undersöka och försöka besvara skulle även kunna ses i ett internationellt perspektiv. På grund av studiens omfång och den tidsbrist som har funnits har det dock inte varit möjligt för oss att göra det. Vi har därför valt att avgränsa vår studie till att enbart omfatta svenska företag. I studien har vi dock använt oss av en del artiklar som är kopplade till den amerikanska redovisningen. Anledningen till det är att vi anser att de innehöll bra information som även stämmer överens med den svenska redovisningen.

Eftersom vi behöver företag vars årsredovisningar innehåller rörelseförvärv och stora poster goodwill valde vi att enbart inkludera företag som var noterade på OMX Stockholm Large Cap. Det finns 87 företag noterade på Large Cap och även om det hade varit intressant att studera samtliga så var det inte möjligt. Vi valde att begränsa oss till endast 12 företag därför att vi ville se hur goodwillvärden rapporterades över tid. Genom att följa årsredovisningarna från 12 utvalda företag under en tidsperiod på tre år kunde 36 observationer utgöra en grund för vår empiriska studie.

2.4 Datainsamling

Datainsamlingen har varit ett av de mest tidskrävande momenten i vår studie. Den information som vi har baserat studien på är hämtad från flera olika typer av källor såsom vetenskapliga artiklar, böcker, standards, lagar och elektroniska källor. De vetenskapliga artiklarna utgör en stor grund i vår studie. Dessa har vi funnit genom att söka i olika databaser via Högskolans bibliotek. De databaser som vi har använt oss av för att söka fram artiklarna är; Business Source Premiere, Scopus, Summon och Proquest. Vi försökte till en början att hitta artiklar som hade blivit citerade många gånger. När vi hittade några artiklar som vi ansåg utgjorde en bra utgångspunkt valde vi att även ta in mindre citerade artiklar för att på så sätt få fler perspektiv på ämnet.

De årsredovisningar som vi har granskat är offentliga dokument och dessa har vi funnit via databasen Retriever. De olika standarderna som har använts har hämtats från olika internetsidor som till exempel den för Föreningen för Revisionsbranschen (FAR Online) och Financial Accounting Standards Boards (FASBs) hemsida. Dessa webbplatser kommer från välkända organisationer och vi bedömer därför informationen som tillförlitlig. Utöver dessa källor har även böcker använts som komplement för att förtydliga en del aspekter.

2.5 Analys av data

Den data som vi tog fram i studien analyserades sedan med hjälp av olika teorier där vi har haft en tolkande ansats. Det innebär att vi har försökt att tolka goodwill utifrån flera teoretiska perspektiv. De teorier som användes som grund för tolkningar var principal- och agentteorin och enhetsteorin. Vi har även använt oss av olika redovisningsprinciper och standards. Alvesson & Sköldberg (2009, s. 20) påpekar att alla referenser till empirin är ett resultat av olika tolkningar. Eftersom tolkningar är en central del i vår studie krävs det att vi som genomför studien är medvetna om att goodwill kan tolkas utifrån olika teoretiska referensramar. Årsredovisningarna utgör grunden för vår empiriska undersökning och dessa har vi läst och tolkat utifrån valda teorier och principer. Av denna anledning bygger också resultatet och slutsatserna på tolkningar.

Enligt Alvesson & Sköldberg (2009, s. 56) finns det olika förklarings- och förståelseansatser vid analys av data. Han beskriver att ansatserna induktion utgår från empiri och deduktion från teori. Det finns också en ansats som utgår från empirin likt induktionen, men som inte utesluter de teoretiska föreställningarna. Denna ansats kallas för abduktion och empirin kombineras då med tidigare forskning. Abduktion syftar till att upptäcka olika mönster som ger ökad förståelse (Alvesson 2008, s. 56). I denna studie har teori och empiri varvats och omtolkats med hjälp av varandra. Teorin har utgjort en grund för förståelse av empirin som i sin tur har tolkats med hjälp av teorin. På så vis har vi sett mönster som har hjälpt oss att förstå och tolka på vilka grunder goodwillposten värderas.

2.6 Innehållsanalysen

I vår studie valde vi att ha med en innehållsanalys. Innehållsanalysen grundas på information som finns i årsredovisningar bland de 12 företag som har studerats. Årsredovisningar är ett bra sätt att finna snabb och bra information då de är offentliga handlingar som är lättillgängliga. Den information som finns i årsredovisningarna ska spegla företagets finansiella ställning och eftersom vi är intresserade av olika aspekter kring goodwill är årsredovisningarna en bra informationskälla. Årsredovisningar innehåller dock mycket

information om företagen och vi valde därför att avgränsa vår innehållsanalys. Vi valde att enbart fokusera på de noter i årsredovisningarna som gav upplysningar om rörelseförvärv samt nedskrivningsprövningar av goodwill. Det gjordes för att vi endast var intresserade av att ta reda på hur initialvärdet av goodwill fastställs samt på vilket omdöme nedskrivningarna baseras.

För att få ett tidsperspektiv och på så sätt få en djupare förståelse för goodwill valde vi även att undersöka goodwill under en längre period. Samtliga 12 företags årsredovisningar mellan åren 2010-2012 låg därför till grund för innehållsanalysen. Genom att inte enbart undersöka goodwill under ett specifikt räkenskapsår kunde vi därför urskilja skillnader och intressanta aspekter som vi annars inte hade upptäckt.

I undersökningen ville vi täcka alla aspekter kring goodwill som företagen själva kan påverka på ett eller annat sätt. Genom att först läsa igenom och diskutera ett par årsredovisningar gemensamt bestämde vi oss sedan för att undersöka ett antal parametrar som vi ansåg att företagen kan påverka och som är relevanta för studien. Det som vi valde att titta närmare på i de olika företagens årsredovisningar var andelen goodwill i förhållande till totala tillgångar, om företagen gjort nedskrivningar eller inte och hur stora dessa nedskrivningar har varit i förhållande till goodwillposten. Vi tog även reda på om företagen har specificerat de kassagenererade enheterna som är kopplade till goodwill och om de lämnar information om diskonteringsräntor samt grunden för initialvärdet. En stor del av innehållsanalysen fokuserar även på rörelseförvärv och andelen goodwill i dessa. Vi undersökte även om företagen upprepar det som står i standarderna i sina egna årsredovisningar. Till en början valde vi även att titta på om det förekommit några valutaförändringar på goodwill samt vilken storlek dessa uppgick till. I empirin och resterande delar av arbetet har informationen om valutaförändringar dock utelämnats då sådana förändringar beror på faktorer som företagen inte kan påverka och som därmed inte är av intresse för studien.

Eftersom det var 12 olika företag vars årsredovisningar vi studerade valde vi att dela upp dessa sinsemellan och vi studerade därför sex företag var. Vi insåg att det fanns en risk med att dela upp arbetet på detta sätt då olika personer kan tycka och tolka olika. Av denna anledning bestämde vi oss för att först operationalisera och gemensamt bestämma vad vi ansåg att de olika parametrarna betydde. I majoriteten av de studerade parametrarna fanns inga större tolkningsproblem då det enbart handlade om olika siffror och ja eller nej frågor. I två av parametrarna fanns det dock större tolkningsutrymme. En av dessa parametrar var ifall information om initialvärdet fanns eller inte. Det vi ville ta reda på med hjälp av denna parameter var huruvida det fanns information i årsredovisningen som på ett tydligt sätt förklarar hur bedömningen har gjorts som initialt värderat goodwill till ett visst värde. Alternativen som fanns var antingen att de har lämnat information om det eller inte. Vi menar dock att den information som har lämnats ska vara tydlig. Kravet på tydlighet ansågs vara uppfyllt om det för oss inte fanns några tvivel eller frågor kring den lämnade informationen. Den andra parametern som gav utrymme för tolkningar var huruvida företagens noter kring goodwill var en upprepning av standarden eller inte. Syftet med parametern är att undersöka tydligheten i både IFRS 3 och IAS 36 genom att studera hur företagen framställer sin information kring goodwill redovisning. De aspekter som beaktades var om de var tydliga och utförliga vid utlämnande av information eller om de enbart har skrivit av det som framkommer i de olika standarderna. De företag som inte ansågs ha upprepat standarden var de som lämnade mer utförlig information än det som krävs enligt IAS 36 och IFRS 3. I de fall där viss osäkerhet förekom i dessa parametrar eller där vi hade olika åsikter, har vi

tillsammans kommit fram till huruvida kraven är uppfyllda eller inte. På så sätt har vi också kontrollerat att de slutsatser som vi har dragit har grundats på likvärdiga åsikter.

De kompletta resultaten från innehållsanalysen finns sammanställda i en bilaga i slutet av denna studie. Majoriteten av den information som ges i bilagan finns dock att hämta under empirikapitlet i form av flertalet diagram och förklarande text. Diagrammen syftar till att belysa och på ett tydligt sätt illustrera de olika aspekterna av goodwill. Diagrammen, bilagan, tidigare forskning, standards och principer ligger sedan till grund för diskussion, tolkningar samt slutsatser som görs i de senare delarna av studien.

2.7 Validitet

Validitet relaterar enligt Bryman & Bell (2011, s. 395) till att det som påstås observeras och identifieras också är det som verkligen mäts. I vår studie har vi granskat årsredovisningar där vi har observerat värden på goodwillposter och hur dessa har identifierats. Vi har med hjälp av IFRS 3 och IAS 36 gått igenom posterna och upplysningarna kring dessa ett flertal gånger för att inte feltolka eller missa information. Merriam (2011, s.177) beskriver en del av validiteten som intern och att det då handlar om hur väl resultaten stämmer med verkligheten. Informationen som mäts utgör dock alltid föremål för omtolkningar samt att siffror och ord är symboler som representerar verkligheten och inte är verkligheten i sig. Validitet måste därför tolkas och bedömas med hjälp av forskarens erfarenhet (Merriam 2011, s. 177). I vår undersökning har vi granskat upplysande texter och siffror vilket utgör en grund för tolkningar. Då goodwill är ett kontroversiellt begrepp som baseras på bedömningar anser många att dessa poster är tvivelaktiga. Det kan därför vara svårt att uppnå full validitet då mått på värdena bygger på subjektivitet. För att ge vår studie ökad validitet har informationen och vår teoretiska referensram granskats och tolkats flera gånger vid olika tillfällen av oss båda. På så sätt har vi med hjälp av vår erfarenhet och de olika standarderna genomfört vår empiriska studie.

2.8 Generaliserbarhet

För att en studie innehållande en innehållsanalys ska vara generaliserbar krävs det att urvalet har skett på ett slumpmässigt sätt. I detta fall innebär det att alla företag i populationen måste ha haft en lika stor chans att ha blivit utvalt till undersökningen (Neuendorf 2002, s. 83). I det urval som användes för denna undersökning har företagen på OMX Stockholm Large Cap haft lika stor chans att bli utvalda att delta. Denna undersökning skulle kunna anses vara generaliserbar till OMX Stockholm Large Cap. Anledningen till det är att de 36 observationerna i undersökningen innehöll den information som standarden kräver och att informationen från företagen därför var liknande. Det är troligt att resterande bolag som inte ingick i studien har redovisat på samma sätt. Resultaten går dock inte att generalisera till mindre företag och inte heller företag på börser utanför den svenska. Anledningen till att resultatet inte går att generalisera till mindre företag är för att vi enbart har undersökt större företag med större poster av goodwill och rörelseförvärv. Beroende på bolagets storlek kommer en del företag inte att genomföra några rörelseförvärv alls och resultatet kan därför inte generaliseras till samtliga svenska företag. Då studien är baserad på svenska årsredovisningar och IASB:s standards kan resultaten inte heller generaliseras till andra länder där lagstiftning och standards ser annorlunda ut. Eftersom delar av de standards som undersökningen bygger på är relativt nya kan resultaten inte heller generaliseras särskilt långt tillbaka i tiden.

2.9 Studiens replikerbarhet

För att en studie ska kunna upprepas och därmed se om samma resultat uppnås krävs det att de som har utfört studien ger tydlig och full information om tillvägagångssättet (Neuendorf 2002, s.12). Eftersom den studie som vi har genomfört framförallt baseras på tillgänglig litteratur och dokument anser vi att den går att upprepa av andra personer. De vetenskapliga artiklarna finns lättillgängliga på internet och likaså de årsredovisningar som har legat till grund för innehållsanalysen. Även standarderna och den litteratur som har använts är lätta att få tag på. De dokument som har använts tillsammans med den information avseende tillvägagångssättet som ges i metoden bör därför vara tillräckligt för att studien ska kunna genomföras på ett likvärdigt sätt av andra individer.

2.10 Studiens trovärdighet

Vid genomförande av en studie är det viktigt att försöka minimera de olika risker som finns avseende faktorer som kan påverka om resultatet blir trovärdigt eller inte (Neuendorf 2002, s. 145). Av denna anledning valde vi att operationalisera en del av det som innehållsanalysen syftade att mäta och som vi ansåg utgjorde en risk för olika tolkningsutrymme. Det är viktigt att studien genomförs på ett sådant sätt att samma resultat ges om studien återupprepas. Undersökningen ska även kunna genomföras av andra personer än de som ursprungligen har genomfört den (Neuendorf 2002, s. 112). I vår studie har åtgärder tagits för att försöka minska de risker som finns och som skulle kunna påverka trovärdigheten. Urvalet har skett på ett slumpmässigt sätt och som tidigare nämnt anser vi att studien går att replikera, vilket också bidrar till trovärdigheten. Den litteratur som har använts har även bidragit till att öka trovärdigheten i studien. Samtliga artiklar som användes är vetenskapliga och många av dessa har blivit citerade flertalet gånger. Böckerna är skrivna av välkända författare och de teorier och principer som används är väletablerade.

2.11 Källkritik

I denna studie har flertalet olika källor använts. Källorna har tillkommit under arbetets gång och har granskats kritiskt innan de har använts i studien. För att säkerställa att källorna är så trovärdiga som möjligt har vi försökt att utesluta att använda elektroniska källor såsom olika webbplatser. De källor som finns med i studien har vi bedömt som relevanta för vårt syfte och våra forskningsfrågor. I de enstaka fall som webbplatser har använts i studien har det varit från väletablerade organisationer såsom FAR Online. Den information som har tagits från webbplatserna har framförallt bestått av olika standards, regelverk och lagar.

Mycket av studien bygger på regelverk och standards såsom till exempel IFRS 3 och IAS 36. De standards samt lagar som används som källor i studien bedöms som tillförlitliga då de är väletablerade och syftar till att beskriva hur företag måste eller bör utforma sin redovisningsinformation. I studien har de senaste publikationerna av de olika lagarna och standarderna använts, vilket bidrar till att öka trovärdigheten för studien. En nackdel med framförallt IAS 36 är dock att företag ges utrymme för olika tolkningar och det finns därför en risk att företagen har tillämpat denna på olika sätt. Då både IFRS och FASB:s ramverk innehåller ungefär samma riktlinjer för redovisning av goodwill har vi valt att inkludera en del artiklar kring den amerikanska redovisningen i den teoretiska referensramen. Det gav oss ett bredare perspektiv vid den empiriska undersökningen och senare i analysen.

Det finns en risk med att använda böcker som källor i denna typ av studie. I böcker ges författaren stor frihet att skriva sina egna åsikter och tankar. De böcker som vi har använt har vi funnit genom de vetenskapliga artiklarna. Böckerna är skrivna av författare som är välkända inom området och de refereras ofta till i de vetenskapliga artiklarna. Vi anser därför att informationen i de böcker som vi har använt är tillförlitlig och accepterad inom redovisningen. De vetenskapliga artiklarna har vi hittat med hjälp av flera välkända databaser och många av dessa har blivit refererade till samt citerade flertalet gånger. Vi anser därför att de vetenskapliga artiklarna som har använts innehåller trovärdig information.

Slutligen har vi likt ovan nämnt använt årsredovisningar som grund för vår innehållsanalys. Årsredovisningarna ger bra och relevant information eftersom de är baserade på de lagar och standards som finns tillämpliga i Sverige. Företagen kan inte lämna sin information på vilket sätt de vill utan måste följa de regler som finns avseende finansiell rapportering.

3 Teoretisk referensram

Detta kapitel behandlar den teori som är relevant för studien. Kapitlet inleds med olika principer däribland objektivitetsprincipen och väsentlighetsprincipen samt olika teorier såsom principal-agentteorin och enhetsteorin. Sedan fortsätter kapitlet med en litteraturgenomgång. Kapitlet avslutas med på fokus de olika redovisningsstandarderna som är viktiga för studien. Dessa standards handlar om immateriella tillgångar, rörelseförvärv och nedskrivning av goodwill.

3.1 Principer

3.1.1 Rättvisande bild

Det främsta juridiska kravet inom den Europeiska Unionen när det gäller finansiell rapportering är att rapporterna ska ge en rättvisande bild av företagets ekonomiska ställning och finansiella resultat (Alexander & Jermakowicz 2006). De som framställer finansiella rapporter kan dock i undantagsfall avvika från rådande bestämmelser och direktiv om tillämpningen av dessa inte leder till att räkenskaperna visar en rättvisande bild (Van Hulle 1998). Enligt den svenska Årsredovisningslagen (1995:1554) 2 kap 3§ ska redovisningen ställas upp i enlighet med god redovisningssed och på ett överskådligt sätt. Om resultat- och balansräkningarna inte ensamma ger en rättvisande bild ska tilläggsupplysningar som till exempel noter användas. Dessa ska då tillsammans med balans- och resultaträkningarna ge en rättvisande bild av den ekonomiska ställning och det resultat som företaget har (SFS 1995:1554). Begreppet kring att ge en rättvisande bild har dock skapat mycket förvirring inom redovisningen eftersom det enligt Van Hulle (1998) inte finns några tydliga förklaringar till begreppets innebörd.

3.1.2 Verifierbarhet och objektivitetsprincipen

Redovisningen går mot att bli allt mer verifierbar och objektiv (Wagner 1965). Wagner (1965) påpekar dock att all redovisningsinformation innehåller en viss grad av bedömning, oavsett om den är subjektiv eller objektiv. Ett viktigt mål för redovisningen är som redan påtalats att tillhandahålla relevant information för beslutsfattare. Informationen ska vara verifierbar, relevant och jämförbar (Dieguez & Hallbauer 2010). För att uppnå det bygger redovisningen på många olika begrepp och redovisningsprinciper. Verifierbarhet är ett av dessa begrepp och innebär enligt Dieguez och Hallbauer (2010) att två olika personer ska kunna dra samma slutsatser utifrån den tillgängliga redovisningsinformation som finns. Informationen ska vara opartisk och saklig. Dieguez och Hallbauer (2011) påstår att en mer traditionell och konservativ redovisning ger större verifierbarhet när det gäller erkännande av tillgångar och skulder inom redovisningen.

Ijiri och Jaedicke (1966) påpekar att verifierbarhet och objektiva bevis har blivit ett viktigt element i redovisningen och att de är nödvändiga komplement för att genomföra redovisningen på ett korrekt sätt. En hög grad av verifierbarhet är nödvändig i finansiell rapportering eftersom redovisarna alltid måste kunna försäkra läsarna om att den information som presenteras är korrekt (Ijiri & Jaedicke 1966). Redovisningen ska också vara objektiv, vilket enligt Ijiri och Jaedicke (1966) innebär att den ska existera separat och vara oberoende av de revisorer som mäter den. Det innebär alltså att allting som rapporteras ska kunna styrkas på ett eller annat sätt utan hjälp av revisorn. Ett sätt att styrka redovisningen är med hjälp av olika affärshändelser och de verifikationer som kan kopplas till dessa.

3.1.3 Väsentlighetsprincipen

Ro (1982) skriver att väsentlighetsprincipen spelar en stor roll när det gäller att bestämma vilken redovisningsinformation som offentliggörs i olika typer av redovisningskanaler. Frishkoff (1970) skriver att principen är en av de viktigaste byggstenarna inom redovisningen. Principen innebär att all information som är väsentlig för läsaren av finansiella rapporter ska offentliggöras. Det innebär således att det som inte är väsentligt kan utelämnas ur rapporterna eller till exempel slås samman med andra poster för att få en bättre klarhet. Det är dock inte tillåtet att skapa en missvisande bild av företaget utan företagen måste fortfarande förhålla sig till att försöka visa en rättvisande bild av dess ekonomiska ställning (Ro 1982).

Vance (2011) påpekar att en viktig aspekt angående principen är att olika intressenter kan ha olika åsikter om i vilken grad en post anses vara väsentlig. Väsentlighetsprincipen har länge varit föremål för diskussion inom redovisningssfären eftersom det finns många forskare som hävdar att principen bygger alldeles för mycket på enskilda individers bedömningar och tolkningar (Ro 1982). Eftersom bedömningarna kring graden av väsentlighet är subjektiva är spridningen i dessa stor (Vance 2011). Vid varje enskilt beslut inom redovisning finns ett undermedvetet beslut angående en posts grad av väsentlighet (Frishkoff 1970).

Enligt Ro (1982) bör informationsvärdet användas som grund för att en post ska vara väsentlig, vilket det ofta gör. Ro (1982) påpekar även att om en post inte är väsentlig kommer den inte att vara det oavsett hur stor den är eftersom storleken i sig inte utgör en tillräcklig grund för en posts väsentlighet. De flesta bedömningar avseende väsentlighet sker dock genom att ställa storleken på posten i förhållande till företagets nettoinkomst (Carpenter & Dirsmith 1992). Ro (1982) hävdar emellertid att det är viktigt att komma ihåg att det är en fråga om i vilken grad en post är väsentlig, snarare än om den är väsentlig eller inte. Han skriver även att det är svårt att skapa en enhetlig standard för hur väsentlighet ska bedömas, vilket har lett till att bedömningarna ofta är subjektiva och beroende av vem som utför dem. Subjektiva bedömningar skapar enligt Frishkoff (1970) problem inom redovisningen eftersom det ger utrymme för många olika tolkningar och manipulation.

3.2 Redovisningens betydelse

I takt med att företagen har växt och att samhället har blivit alltmer globaliserat har betydelsen av redovisning blivit större och det är vanligt att ägarskap och förvaltning av bolagen hålls åtskilda. Det har enligt Paton och Littleton (1940, ss. 1-6) lett till att bedömningar och beslut som görs av individer inte är helt oberoende utan de är istället ofta anpassade efter den reaktion som förväntas komma från beslutsfattare på en högre nivå. Följden av det är enligt Paton och Littleton (1940, ss. 1-6) att en del investerares intressen inte kommer att tas vara på. De hävdar att ett exempel på det kan vara chefernas vilja att skapa kortsiktiga och snabba vinster. Av dessa anledningar påpekar de att det är ytterst viktigt med tydliga redovisningsstandards. De påpekar att standarderna måste vara relevanta och tydligt relaterade till de väsentliga syftena med redovisning. Standarderna måste även vara väl grundade genom att vila på kända och accepterade antaganden (Paton & Littleton 1940, ss. 1-6). Littleton (1953, ss. 77-78) påpekar att redovisningen och de rapporter som företag framställer måste vara informativa, innehålla pålitliga fakta samt vara tillförlitliga. En av de viktigaste reglerna inom redovisning är att det krävs att all information som är viktig ska redovisas och offentliggöras. Han poängterar att de siffror som förekommer i finansiella rapporter inte uttrycker värde i vanlig bemärkelse och att värden på de flesta tillgångar inte innebär att de kan säljas för ett visst pris. Värde på tillgångar i finansiella rapporter symboliserar snarare ett

mått på en investering som kan vara antingen användbar eller oanvändbar (Littleton 1953, ss. 77-78).

Till följd av förvaltarskapsrollen som företag innehar och därmed principal- och agentproblemet är det enligt Littleton (1953, ss. 79-81) viktigt för alla parter att företagen förvaltar aktieägarnas och andra intressenters intressen på bästa sätt. Det innebär att det är viktigt att få in en tredje, oberoende part som granskar företagets verksamhet. I och med detta har revisorns roll blivit alltmer viktig och de syftar bland annat till att genomföra en oberoende och kritisk undersökning på företagets finansiella rapporter (Littleton 1953, s. 79-81).

3.3 Principal- och agentteorin

Jensen och Meckling (1976) skriver att agentteorin grundar sig på att ägande och kontroll i bolag separeras genom att ledningen får i uppdrag att förvalta kapital och att samtidigt se till ägarnas främsta behov. Enligt Detzen och Zülch (2012) baseras principal- och agentteorin på att denna separation av ägande och kontroll skapar ett stort problem inom organisationer. Anledningen till det är att aktieägarnas och chefernas intressen skiljer sig åt. Aktieägarnas intressen går ut på att maximera värdet på deras kapital, medan cheferna ofta strävar efter att ha mer betalt samtidigt som de kan arbeta mindre. Eftersom parterna har olika intressen kan det vara svårt att motivera den ena parten att agera i den andres intresse istället för sitt eget. Orsaken till det är att individer ofta vill maximera egennytta (Detzen & Zülch 2012). Jensen och Meckling (1976) påpekar att intressekonflikten innebär att det skapas kostnader. Det eftersom det är dyrt för ägarna att övervaka agenten för att se till att denne främst tillgodoser ägarnas intressen.

Initialvärdet på Goodwill fastställs som tidigare nämnt genom att en beslutsfattare väljer att betala ett pris som ligger över marknadsvärdet för en förvärvsenhet eftersom han eller hon anser att förvärvet kommer att bidra med ekonomiska fördelar i framtiden utöver vad som anses vara normalt för investeringen (Pashang & Fihn 2011). Detta pris reduceras sedan med priset på identifierbara tillgångar i förvärvet och det som blir över, det vill säga restvärdet, anses vara goodwill. Det innebär således att det är individen som beslutar hur mycket de framtida ekonomiska fördelarna ska vara värda, vilket leder till en subjektiv bedömning (Guiliani & Brännström 2011).

Detzen och Zülch (2012) hävdar att den prestation som ett företag visar upp i dess finansiella rapporter spelar en viktig roll när det gäller fastställandet av ersättning till cheferna och andra ledande befattningshavare. Eftersom redovisningen av goodwill innebär en viss flexibilitet för cheferna skapar detta problem gällande management intentionen. Många redovisningsexperter hävdar att företagsrapporter är starkt påverkade av chefernas ersättningsarrangemang. Baserat på principal och agentteorin redovisar chefer goodwill på ett opportunistiskt sätt genom att erkänna mer goodwill än vad som egentligen finns grund för. Genom att utnyttja denna flexibilitet som finns inom IFRS gällande goodwill kan cheferna maximera sina egna intressen. Det leder till att ju mer bonusar en chef kan få desto mer goodwill kommer han eller hon att erkänna (Detzen & Zülch 2012).

3.4 Enhetsteorin

Godfrey, Hodgson, Tarca, Hamilton och Holmes (2006, ss. 258-260) skriver att det i huvudsak finns två teorier som kan hjälpa till att förstå redovisningen. Den ena är ägarteorin

vilken baseras på idén om att ägaren är i centrum och att redovisningens begrepp och tillvägagångsätt är utformade utifrån ägarens intresse. I kontrast till detta finns enhetsteorin vilken förespråkar att verksamheten är en separat enhet skild från ägarna och att redovisningen visar enhetens transaktioner. Ur ägarteorins perspektiv är tillgångarna i balansräkningen ägarnas och skulderna är deras skyldighet. Enligt Godfrey et al. (2006, ss. 258-260) utvecklades denna syn då företag var mindre och där ägarna ofta var verksamma inom företaget. Enligt lag är dock ett företag en separat enhet, skild från dess ägare, och med sina egna rättigheter. Således är tillgångarna enhetens och skulderna dess skyldighet. Det finns ett avstånd mellan ägarna och ledarna av stora företag och därför är ledarnas ansvar signifikant när det gäller hur de förvaltar ägarnas satsade kapital. Aktieägarna är beroende av den information och redovisning de får från ledningen då de ofta saknar insyn i den operativa enheten (Godfrey, Hodgson, Tarca, Hamilton & Holmes 2006, ss. 258-260).

Godfrey, Hodgson, Tarca, Hamilton och Holmes (2006, ss. 258-260) upplyser om att enhetsteorin formulerades utifrån ett företags legala status som en separat enhet med en egen identitet. Redovisningen ska ske utifrån företagets perspektiv och är därför separerad från ägarna. All klassificering och analysering av konton och transaktioner sker utifrån den operativa verksamheten. Redovisningsprinciper är därför inte formulerade i ett intresse som endast gynnar ägarna. Den traditionella synen på enhetsteorin är att företagets operationella verksamhet går ut på att gynna ägarna vilka förser enheten med operativt kapital. Därför är ansvarsredovisning ett syfte inom enhetsteorin och enheten måste hela tiden rapportera till aktieägarna om hur deras investering används i den operativa delen (Godfrey, Hodgson, Tarca, Hamilton & Holmes 2006, ss. 258-260).

3.5 Litteraturgenomgång

3.5.1 Verkligt värde

Vid tillämpning av IASB beskriver Barth (2007) att ramverket fokuserar på vilken grund som bäst uppfyller syftet med den finansiella rapporteringen när det gäller värderingsfrågor. Därtill ska också definitioner och kvalitativa egenskaper när det gäller redovisningsinformation vägas in. Vidare skriver Lhaopadchan (2010) att målet med finansiell redovisning är att förse investerare, kreditgivare och övriga intressenter med användbar information som grund vid beslutsfattande av resursfördelning. Dessa finansiella rapporter ska tillgodose behoven hos ett brett spektra av användare för att kunna fatta olika ekonomiska beslut. Syftet med redovisningen påverkar således beslut vid värderingsfrågor. Det eftersom målet med de finansiella rapporterna fastställer i vilket sammanhang de kvalitativa egenskaperna ska bedömas. Barth (2007) påpekar också att IASB vid värderingsbeslut tar hänsyn till definitioner av tillgångar och skulder enligt följande;

- En tillgång är en resurs som kontrolleras av företaget som ett resultat av tidigare transaktioner och händelser och från vilken framtida ekonomiska fördelar väntas tillfalla företaget.
- En skuld är en befintlig förpliktelse för företaget som härrör från tidigare händelser, vars reglering förväntas medföra ett utflöde av resurser från företaget som innefattar ekonomiska fördelar (Barth 2007).

Barth (2007) skriver att dessa definitioner specificerar ekonomiska företeelser som bör mätas, men att ramverket inte anger hur det ska mätas. Definitionerna klargör framförallt att inte alla

förväntade flöden av ekonomiska fördelar är mått på tillgångar och skulder med avseende på finansiell rapportering.

Power (2010) tar upp utformning och tillämpning av verkligt värde som ett mått inom finansiell redovisning. Dess användning har en historia på minst två decennier. Barth (2007) skriver angående verkligt värde att IASB definierar verkligt värde som ”det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller skuld regleras, mellan kunniga parter i en transaktion inom armlängds avstånd”. Vidare skriver Barth (2007) att denna definition anger syftet med värderingen, men att den saknar vägledning i ett konsekvent tillämpande. Power (2010) skriver att under 1980-talet användes begreppet verkligt värde i stor utsträckning vid anskaffning av tillgångar som grund vid fördelningen av värden. Denna procedur angav en siffra på förvärvad goodwill, men skedde inte helt utan svårigheter. Till exempel fanns incitament för avtals- och transaktionskostnader vid identifiering av verkligt värde på goodwillkomponenter så som immateriella tillgångar och varumärken (Power 2010). När det gäller verifierbarhet av verkligt värde hävdar Barth (2007) att verifierbarhet är en komponent av begreppet rättvisande bild. Svårigheter med verifierbarheten av verkligt värde uppstår ofta när det gäller tillgångar och skulder som saknar observerbara marknadspriser. För sådana tillgångar och skulder måste det verkliga värdet uppskattas, vilket kan leda till minskad verifierbarhet (Barth 2007).

Barth (2007) hävdar att när det gäller ledningens påverkan av uppskattningen av verkligt värde är deras motiv också en intressant aspekt främst då det saknas observerbara marknadspriser. Barth (2007) påpekar att syftet med finansiell redovisning inte innefattar att förse ledningen med redovisningsinformation för hantering av verksamheten eftersom syftet då får en manipulativ innebörd. Standards inom IASB är avsedda för generella rapporter riktade mot externa användare som är i behov av information om företaget. Barth (2007) upplyser dock om att dessa mått avsedda för extern rapportering ändå är användbara i affärssyfte, men att detta då är en biprodukt och inte själva syftet med dessa standards inom IASB (Barth 2007). Power (2010) sammanfattar verkligt värde som ett komplext begrepp av ideer och antaganden vilket pekar ut uppskattade priser som kan tänkas ges på en marknad. Det orsakar att begreppet verkligt värde av flera anses ha en fiktiv karaktär och att det finns potential för manipulering då uppskattning av det verkliga värdet ofta är subjektivt. Många antaganden ligger också bakom framtagandet av verkligt värde och därför kan förståelsen av det verkliga värdet variera avsevärt. Verkligt värde är mycket mer än bara en mätteknik och har kommit att representera en förändringsprocess i den globala strävan efter minskad tolerans mot blandade system vid mätning. De mixade systemen accepterades tidigare som bas inom den finansiella redovisningen. Begreppet verkligt värde är inte i sig självt en enda metod vid mätning utan omfattar en rad av olika metoder för uppskattning av ett försäljningsvärde (Power 2010).

Staubus (2004) skriver att litteraturen inom redovisningsteorin innehåller olika åsikter om hur mätningen av företagets tillgångar och skulder ska ske om det saknas observerbara marknadspriser. Barth (2007) hävdar att skillnader i värderingsgrund inte beror på ramverken utan snarare är ett resultat av att de tillämpas olika. McSweeney (1997) diskuterar svårigheter och meningsskiljaktigheter som uppstår vid tolkning av regelverk där flera valmöjligheter ges om hur värdering ska ske när det inte finns priser på den verkliga marknaden. Han hävdar att mycket bygger på antaganden om vad som kan tänkas hända och att det därför är nästintill oförutsägbart (McSweeney 1997).

Staubus (2004) påpekar att aktuella priser som observeras på marknaden är en utmärkt värdemätare på en tillgång eller skuld för både enheten och dess ägare. Därför belyser han framförallt problemet vid värdering av tillgångar som saknar ett observerbart pris på marknaden. Staubus (2004) hävdar att för att få tillförlitlighet och relevans från kassaflöden där aktuella marknadspriser saknas bör en surrogat marknad användas. Han belyser att en stor del av vanliga tillgångar så som material, fastigheter och anläggningar saknar tillförlitliga priser då de ofta är av unik karaktär. Enligt Staubus (2004) kan sådana tillgångar skrivas av eftersom de inte går att hänföra till aktuellt värde. Han förespråkar dock helst en surrogat marknad där val av mått görs med hänsyn till den verkliga marknaden och med ekonomiska principer till grund då detta inte får ske godtyckligt. Hur dessa mått ska användas är en bedömning som måste göras av de som ansvarar för redovisningen. Vidare upplyser Staubus (2004) om att redovisningen alltid innehåller ersättningsmått därför att det rätta värdet på unika tillgångar endast kan påvisas den dag de verkligen köps eller säljs. Samtidigt har de ändå ett värde i sin användning i form av bidrag till framtida kassaflöden. För att visa framtida kassaflöden måste antaganden om olika scenarion och surrogatpriser göras då rapporteringen främst riktar sig till externa intressenter som inte har nära inblick i den operativa verksamheten. Dessa investerare är intresserade av vad framtida kassaflöden ger för avkastning på deras satsade pengar och inte av den dagliga verksamhetens köp och sälj som sådan (Staubus 2004).

3.5.2 IASB och FASB

McGregor (2012) skriver att IASB bildades år 2001 och att de har arbetat fram en omfattande samling standards med syfte att få länder att ersätta sina nationella standards med IFRS. Användningen av dessa standards är helt frivillig och när det handlar om att ett land eller en region ska ta in dem i sina lagar krävs det att de måste avstå från sina egna regelverk. Skapandet av standards på internationell nivå ger en politisk dimension av normgivning och är en utmaning för IASB. Målet är att etablera en global uppsättning av redovisningsstandards med hög kvalitet (McGregor 2012). Glaum, Schmidt, Street och Vogel (2013) upplyser om att drivkraften bakom framtagandet av internationella regelverk beror på globaliseringen av kapitalmarknaden. Det har i sin tur lett till en ökad efterfrågan från olika intressenter på en transparent och jämförbar framtagning av finansiella rapporter (Glaum, Schmidt, Street & Vogel 2013).

Glaum et. al (2013) hävdar att ur investerares perspektiv är transparens och jämförbarhet fördelaktigt därför att det minskar riskuppskattning och möjliggör övervakning av företagsledningen. Från företagets synvinkel kan dessa fördelar som uppskattas av investerarna leda till lägre kapitalkostnader (Glaum, Schmidt, Street & Vogel 2013). McGregor (2012) berättar att idag tillåter fler än 120 länder tillämpning av finansiell rapportering enligt IFRS. I juni 2002 beslutade Europeiska Unionen att införa IFRS med krav att EU-listade bolag skulle tillämpa IFRS från år 2005. IASB baserar sina standards på principer och inte på regler. Redovisare förväntas ha omdöme för tillämpning av allmänna principer (McGregor 2012). Enligt Tyrone och Finch (2007) skiljer sig rapporteringen mycket från tidigare praxis, i synnerhet när det gäller IAS 36. Tidigare gjordes avskrivningar av goodwill, men det har ersatts av en nedskrivningsprövning enligt IAS 36. IFRS syn på goodwill bygger på antagande om att goodwill ska fortsätta bäras i balansräkningen och inte skrivas av om inte det är bevisat att en värdeminskning har skett. Om så är fallet ska en nedskrivning göras mot periodens förtjänster. Således är det centrala i syftet med IFRS goodwillrapportering att förstå nedskrivningsprocessen. Tyrone och Finch (2007) hävdar att

IAS 36 är en komplex standard, särskilt när det gäller nedskrivningsprövningen som ska ske i flera steg och bygger på en mängd antaganden som kräver förklarande noter.

I USA finns FASB som är en privat organisation inom redovisning likt IASB. Organisationens syfte är att utveckla god redovisningssed i USA och det är en organisation som inte är vinstdrivande. IASB och FASB brukar normalt sett skiljas på genom att standarderna inom FASB är mer baserade på regler medan standarderna inom IASB är mer baserade på olika principer (Bennett & Bradbury 2006). Enligt Alexander och Jermakowicz (2006) är standarderna inom FASB baserade på ett konceptuellt ramverk, men det kompletteras med tydliga och detaljerade tolkningar samt riktlinjer för hur standarderna ska implementeras. Det anses vara en av de största skillnaderna mellan denna standard och standards inom IASB.

Immateriella tillgångar har de senaste åren blivit en alltmer omtalad och viktig del av företagets resurser, vilket har lett till att information och tydlighet kring posten efterfrågas alltmer (Chauvin & Hirschey 1994). Tidigare avskrevs goodwill likt andra immateriella tillgångar på en årlig basis, men det har upphört och numera ska värdet på goodwill istället prövas för nedskrivning på en årlig basis (Hayn & Hughes 2006). Enligt Hayn och Hughes (2006) var ett syfte med att ta bort avskrivningarna på goodwill att öka vikten av balansposten. Hayn och Hughes (2006) hävdar att en viktig aspekt ur SFAS 142, som behandlar förvärvad Goodwill och ges ut av FASB, är att nedskrivningar på goodwill kommer att ingå som en del av resultatet från kvarvarande verksamheter.

Eftersom goodwill beräknas som den delen av det belopp ett företag har betalat för en verksamhet som överstiger det verkliga värdet av verksamhetens nettotillgångar innebär det att goodwill bland annat kommer att spegla ett överpris på verksamheten. Churyk (2005) hävdar att det finns många olika orsaker till varför ett företag väljer att betala ett överpris vid företagsförvärv. Överpriset för att förvärva en verksamhet kan till exempel bero på att cheferna vill ha nya branscher i dess verksamhet och därmed försäkra sig om företagets fortlevnad. Ett annat exempel kan vara att ett företag betalar för mycket för en annan verksamhet för att de vill få kontrollen över denna (Churyk 2005).

Glaum et. al (2013) skriver att under IFRS 3, som behandlar rörelseförvärv, krävs det att företagen kan redovisa och mäta det verkliga värdet på samtliga förvärvade tillgångar och övertagna skulder inklusive immateriella tillgångar. De omfattande kraven på offentliggörande under IFRS 3 är utformade för att förse intressenter med relevant och tydlig information. I detta syfte uppmanas företag att avslöja anskaffningskostnader, information om förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt vilken effekt förvärvet av en rörelse har på inkomster och resultat (Glaum, Schmidt, Street & Vogel 2013).

Enligt Comiskey och Mulford (2010) förespråkar både SFAS 142 och IAS 36 att en nedskrivningsprövning ska ske årligen och så snart indikation om ett nedskrivningsbehov finns. En särskild händelse kan också utlösa ett behov av en nedskrivningsprövning. Standarderna ger endast begränsad vägledning om vad en utlösande händelse kan vara eller hur en nedskrivning ska mätas. Churyk (2005) skriver att FASB har identifierat fyra villkor som, om de gäller vid tiden för köpet, omedelbart ska utlösa ett test för nedskrivning av goodwill. Dessa villkor är:

- att köparen betalade en betydande premie över marknadsvärdet på det förvärvade företaget,

- förvärvet innefattade en budgivning eller auktionsprocess,
- mängden goodwill är betydande i förhållande till det totala förvärvspriset,
- större delen av vederlaget är lager av det förvärvande företaget

Vidare skriver Comiskey och Mulford (2010) att en prövning av nedskrivning av goodwill oftast sker i de olika enheterna och att all information som krävs tas fram i enheten. Uppskattningen av det verkliga värdet på en kassagenererande enhet är en av de mest utmanande uppgifterna när det gäller nedskrivningsprövning av goodwill. De flesta företagen använder en metod eller en kombination av två olika värderingsmetoder. Dessa inkluderar diskonterade kassaflöden och sammanlagda förtjänster. En mängd olika antaganden ligger till grund för framtagandet av ett verkligt värde. För att beräkna nuvärdet av framtida kassaflöden krävs att uppskattningar om framtida avkastning, förväntade marginaler, skattesatser och räntor görs (Comiskey & Mulford 2010).

Glaum et. al (2013) beskriver nedskrivningsprövningen av goodwill under IAS 36, som en betungande process som kräver värdering av företagens operativa enheter för att erhålla framåtriktad information. Dessutom kräver IAS 36 att företaget informerar om vilken metod och vilka parametrar som används vid nedskrivningsprövningar. IASB sammanfattar att affärsenheter bör vara skyldiga att lämna ut information som hjälper användarna att bedöma tillförlitligheten i de uppskattningar som ledningen gör för att styrka det redovisade värdet på goodwill (Glaum, Schmidt, Street & Vogel 2013). De anser även att både IFRS 3 och IAS 36 är komplexa standarder som innebar stor förändring för de Europeiska bolagen som applicerade dessa redan år 2005.

Immateriella tillgångar och goodwill är enligt Glaum et. al (2013) frågor som anses vara några av de mest kontroversiella ämnena inom redovisningen. IFRS 3 och IAS 36 fick mycket kritik av de som skulle tillämpa standarderna praktiskt såväl som från andra observatörer. Kritiken bestod av komplexiteten och det faktum att redovisningen bygger på verkligt värde vilket kräver särskild skicklighet (Glaum, Schmidt, Street & Vogel 2013). Även Hayn och Hughes (2006) riktar kritik mot nedskrivningsprövningar av goodwill genom att påpeka att det krävs en värdering av de framtida kassaflödena för att bedöma om en nedskrivning ska ske eller inte. På grund av att det är svårt att verifiera och kontrollera kassaflöden kan det leda till en ökad risk för att värderingen av dem kan manipuleras. Hayn och Hughes (2006) påpekar till exempel att sedan SFAS 142 implementerades har andelen goodwill hos företag ökat och likaså posten för nedskrivningar av goodwill.

Enligt Beatty och Weber (2006) kommer chefernas val i hur de utformar deras bokföring att påverka företagets finansiella ställning. Införandet av SFAS 142 innebar stora förändringar på redovisningen av goodwill. Före antagandet av standarden redovisades goodwill som en tillgång och skrevs av över en period på max 40år. Cheferna som provar om goodwill ska nedskrivas eller inte kan påverka mycket. Det eftersom de val av kassagenererande enheter och fördelningen av goodwill på dessa enheter i slutändan avgör om det blir en nedskrivning och i så fall också storleken på denna (Beatty & Weber 2006).

Beatty och Weber (2006) påpekar också att det är vanligt att chefer väljer att dröja lite med att redovisa nedskrivningar. Det kan leda till att nedskrivningarna aldrig registreras om det verkliga värdet något år senare ökar igen. Således tillåter standarderna cheferna en viss flexibilitet därför att de kan dröja med kostnadserkännandet. Antagandet av till exempel SFAS 142 har enligt Beatty och Weber (2006) försett chefer med ekonomiskt viktiga redovisningsval. Å ena sidan kan chefer påskynda goodwillnedskrivningar genom standarden

och å andra sidan, kan chefer som vågar chansa försena erkännandet av kostnaderna i hopp om att undvika att någonsin behöva göra goodwillnedskrivningar. Hayn och Hughes (2006) hävdar att på grund av att avskrivningar inte längre tillämpas på goodwill står potentiella investerare inför en svårare uppgift då de vill värdera företagens finansiella rapporter. Glaum et al. (2013) påstår att nedskrivning av goodwill är baserat på ledningens subjektiva bedömning och att den därför är svår att verifiera.

Då det finns ett antal funktioner i processen kring nedskrivningstester och värdering hävdar Comiskey och Mulford (2010) att dessa gör genomförandet till en utmaning. De utlösande händelserna kan vara många och variera i betydelse och svårighetsgrad. Olika värderingsmodeller används och valet av diskonteringsränta skiljer sig ofta åt. Vissa företag kan till och med förneka behovet av en indikerad nedskrivning. Mycket bygger alltså på uppskattningar som ibland syftar till att undvika nedskrivningen av goodwill.

3.6 Redovisningsstandards

3.6.1 IFRS 3 Rörelseförvärv

IFRS 3 är en standard vars syfte är att förbättra relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet i information från företag om deras rörelseförvärv och dess påverkan på den finansiella rapporteringen. För att nå målen med IFRS 3 finns olika krav och principer för hur företagen redovisar och värderar identifierbara tillgångar. Det finns även krav och principer för hur förvärvad goodwill värderas och redovisas samt bestämmelse om vilka upplysningar som ska lämnas för att tillgodose användarnas behov (IFRS 3, p. 1). IFRS 3 definierar goodwill som en tillgång som representerar framtida ekonomiska fördelar. Dessa ska uppkomma från andra tillgångar som är förvärvade i ett rörelseförvärv, men som inte är enskilt identifierade och separat redovisade (IFRS 3, Bilaga A Definitioner).

Efter en transaktion eller annan händelse ska ett företag enligt IFRS 3 p. 3 fastställa om det är ett rörelseförvärv, vilket kräver att tillgångar och övertagna skulder utgör en verksamhet. I annat fall ska de förvärvade tillgångarna redovisas som tillgångar. Rörelseförvärv ska enligt IFRS 3 p. 4 redovisas genom att företaget tillämpar förvärvsmetoden. Denna tillämpning kräver identifiering av förvärvare och att tidpunkten för förvärvet fastställs. Den kräver även redovisning och värdering av de identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna samt redovisning och värdering av såväl positiv som negativ goodwill (IFRS 3, p. 4) Goodwill ska redovisas från och med förvärvstidpunkten med värdering av köpeskillingen till verkligt värde minus nettot av de identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna värderade till verkligt värde (IFRS 3, p. 32). Förvärv till lågt pris, vilket är ett rörelseförvärv där köpeskillingen understiger värdet på nettot av de anskaffade tillgångarna och övertagna skulderna, förekommer ibland vid tvångsförsäljning. Före redovisningen av en vinst på ett förvärv som har skett till underpris ska förvärvaren göra en ny bedömning av tillgångar och skulder för att säkerställa att en korrekt identifiering har skett. Om ytterligare tillgångar och skulder identifieras ska även dessa redovisas. Utöver detta ska förvärvaren granska tillvägagångssätt som användes vid värderingen per förvärvstidpunkten. Om ett överskott kvarstår ska vinsten redovisas i resultatet och hänföras till förvärvaren (IFRS 3, p. 34-36).

Upplysningar ska enligt IFRS 3 p. 59 lämnas av förvärvaren som hjälper användarna av de finansiella rapporterna att bedöma den finansiella effekten av ett genomfört rörelseförvärv. Vid anskaffad goodwill kräver IFRS 3, p. B64 att följande upplysningar lämnas: En utförlig beskrivning av de faktorer som utgör redovisad goodwill så som förväntningar av de

synergieffekter av sammanslagna verksamheter, immateriella tillgångar som inte kan redovisas separat samt upplysningar om det totala beloppet för goodwill som är skattemässigt avdragsgillt. Om det av praktiska skäl inte är möjligt att lämna de upplysningar som krävs ska förvärvaren upplysa om det och förklara varför det inte är möjligt (IFRS 3, p. B64). I rapporten ska det redovisade värdet av goodwill vid periodens början och slut synas samt ackumulerade nedskrivningar vid ingående balans och årets nedskrivningar. Goodwill som har tillkommit under innevarande period och sådan som har försvunnit ska också visas. Valutakursdifferenser som har uppkommit under perioden, andra justeringar av det redovisade värdet, ackumulerade nedskrivningar vid utgående balans samt beloppet och förklaringar av vinst eller förlust ska också framgå (IFRS 3, p. B67).

3.6.2 IAS 36 Nedskrivning av tillgångar

IAS 36 syftar till att beskriva de metoder som ska användas av företag vid säkerställande om att deras tillgångar inte redovisas för högt. Värdet får inte vara högre än återvinningsvärdet och tillgången ska i så fall skrivas ned enligt denna standard (IAS 36, p. 1). Behovet av nedskrivning för goodwill ska prövas minst varje år. Standarden kräver detaljerade beräkningar för att fastställa nyttjandevärde och återvinningsvärde (IAS 36, p. 90). Enligt IAS 36 p. 23 kan dock genomsnittsbereäkningar och förenklade kalkyler ibland vara godtagbara uppskattningar.

IAS 36 p. 6 definierar redovisat värde som det belopp till vilket en tillgång första gången redovisats avdraget ackumulerade av- och nedskrivningar. Den minsta identifierbara grupp av tillgångar som används fortlöpande och som resulterar i inbetalningar och som är oberoende av andra tillgångar benämns som kassagenererande enhet. Vidare definierar denna standard nedskrivningsbehov till det belopp som en kassagenererande enhet eller en tillgångs redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Ett återvinningsvärde är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Nyttjandevärde är nuvärdet av kassaflöden som förväntas i framtiden och som uppstår till följd av vad en tillgång eller enhet genererar (IAS 36, p. 6).

Vid beräkning av nyttjandevärde ska det tas hänsyn till framtida kassaflöden som företaget förväntas erhålla och uppskattningar om dessa och hur de kan variera. Det ska också spegla pengars tidsvärde i form av aktuell riskfri ränta. Utöver detta ska det också beaktas andra riskfaktorer när framtida kassaflöden uppskattas. Beräkningen utförs genom en uppskattning av framtida in- och utbetalningar i den löpande verksamheten som tillgången ger upphov till. Där efter sker en diskontering av dessa betalningar (IAS 36, p. 30 & 31). Uppskattningarna ska enligt IAS 36, p. 33 bygga på rimliga och verifierbara antaganden som visar ledningens bedömning av den ekonomiska situationen under återstående nyttjandeperiod. Här ska externa faktorer vägas in och aktuella finansiella budgetar och prognoser ska bedömas och omfatta en period på max fem år. I undantagsfall kan prognoser på längre perioder accepteras om det finns särskilda skäl för det. Tillväxttakten ska i de flesta fall bedömas som oförändrad eller avtagande vid beräkning av framtida kassaflöden (IAS 36, p. 33). Uppskattningen av framtida kassaflöden och diskonteringssats ska vara i linje med antaganden som görs om inflationen (IAS 36, p. 40). När det gäller kassaflöden i utländsk valuta ska de anges i den valuta som betalningen sker i och sedan diskonteras i enlighet med vald valuta. Nuvärdet räknas ut genom avistakursen det datum då nyttjandevärdet beräknas. Diskonteringssatsen ska spegla marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och risker som avser tillgångens framtida kassaflöden och ska anges före skatt (IAS 36, p. 54 & 55).

När en prövning görs om nedskrivningsbehov föreligger ska anskaffad goodwill fördelas på alla kassagenererande enheter som väntas få en positiv påverkan av de av förvärvet uppkomna synergier. Goodwill bidrar för det mesta till kassaflöden för flera enheter, men genererar inte kassaflöden oberoende av andra tillgångar. Goodwill måste ibland fördelas på en godtycklig grund när det gäller enskilda kassagenererande enheter och fördelas då på grupper av enheter. Det medför att goodwill ibland har koppling till ett antal kassagenererande enheter som den inte kan fördelas på (IAS 36, p. 80 & 81).

I enlighet med IAS 36 p. 90 ska en kassagenererande enhet som goodwill är fördelad på prövas årligen för nedskrivning och så snart det finns indikation på ett sådant behov. Det kan ske närsomhelst under räkenskapsåret förutsatt att tidpunkten är den samma för prövningen från år till år. Det sker genom en jämförelse av enhetens redovisade värde, inklusive goodwill, och återvinningsvärdet. Om återvinningsvärdet är högre föreligger inget nedskrivningsbehov. En nedskrivning ska redovisas för en kassagenererande enhet genom att nedskrivningsbeloppet fördelas för att minska det redovisade värdet för tillgångarna (IAS 36, p. 90).

Nedskrivning av goodwill ska inte återföras i en period som följer efter nedskrivningen. I enlighet med IAS 38 får inte internt upparbetad goodwill redovisas som en tillgång. En ökning av återvinningsvärdet av goodwill efterföljande perioder av en goodwillnedskrivning är en ökning av internt upparbetad goodwill och därför ska ingen återföring ske (IAS 36, p. 124 & 125). Ett företag ska lämna upplysningar om vilka tillgångar inklusive goodwill för vilken en nedskrivningsförlust har registrerats. Informationen ska innehålla omständigheter och händelser som lett till nedskrivning, beloppet, vilken tillgång eller enhet det gäller, dess karaktär, återvinningsvärdet och om det är dess verkliga värde eller nyttjandevärde. Om återvinningsvärdet är det verkliga värdet ska upplysning lämnas om vilken värderingsteknik som har använts och vilka antaganden den grundar sig på. Information om kalkylräntor och diskonterings satser ska också finnas (IAS 36, p. 130).

Ett företag ska lämna information om varje enhets redovisade värde på goodwill, på vilken grund återvinningsvärdet har fastställts och vilka antaganden ledningen har baserat sina framtida kassaflöden på. Informationen ska också innehålla en beskrivning av metod för att fastställa de värden som viktiga antaganden bygger på samt ange vilken period det prognostiserade kassaflödet bygger på. Information om tillväxttakt och diskonterings satser ska också finnas (IAS 36, p. 134).

3.6.3 IAS 38 Immateriella tillgångar

IAS 38 behandlar hur immateriella tillgångar som inte omfattas av några andra standards ska hanteras inom redovisningen. Standarden tillämpas till exempel inte på goodwill som uppkommit på grund av ett rörelseförvärv eftersom dessa, som tidigare nämnt, istället omfattas av IFRS 3 som behandlar redovisningen av rörelseförvärv (IAS 38 p. 1-3). Enligt IAS 38 är goodwill som redovisas vid ett rörelseförvärv en tillgång som representerar de framtida ekonomiska fördelarna som uppkommer från andra tillgångar förvärvade i ett rörelseförvärv och som inte är enskilt identifierade och separat redovisade (IAS 38 p. 11).

En immateriell tillgång anses vara en tillgång som är icke-monetär, men identifierbar och utan någon fysisk form (IAS 38 p. 8). Det är också viktigt att tillgången står under företagets kontroll samt att den förväntas bidra till framtida ekonomiska fördelar för företaget (IAS 38 p. 13 & 17). Enligt IAS 38 p. 13 innebär att företaget har kontroll över en tillgång att de kan

säkerställa att de framtida ekonomiska fördelarna från tillgången kommer att tillfalla företaget och ingen annan. Det är ett av kraven för att tillgången ska få redovisas i rapporten över finansiell ställning. Ytterligare ett krav för att få redovisa tillgången är att dess anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt (IAS 38 p. 21).

I IAS 38 p. 48-50 finns även bestämmelser om redovisningen av internt upparbetad goodwill. Enligt standarden ska inte denna typ av goodwill redovisas som tillgång i rapporten. Anledning till det är att intern goodwill inte lever upp till de krav som ställts på tillgångsredovisning enligt IAS 38 eftersom den inte uppfyller kravet på att vara identifierbar och att anskaffningsvärdet på internt upparbetad goodwill inte kan beräknas på ett säkert sätt (IAS 38 p. 48 & 49).

3.6.4 SFAS 142

Eftersom immateriella tillgångar blir en alltmer omtalad och viktig del av företagets resurser och att efterfrågan på information om dessa ökat valde FASB att ge ut SFAS 142. SFAS 142 är ett uttalande som behandlar redovisning av förvärvad goodwill, men även andra immateriella tillgångar. Den tar bland annat upp hur immateriella tillgångar som förvärvats antingen individuellt eller i grupp ska redovisas i finansiella rapporter. Ytterligare en aspekt som tas upp i uttalandet är hur goodwill ska redovisas efter den första gången det blivit erkänt i rapporterna (FASB 2001, FAS 142 Summary).

Då goodwill och en del andra immateriella tillgångar inte längre avskrivs minskas inte den rapporterade mängden goodwill på samma sätt och lika fort som tidigare. Goodwill ska enligt standarden istället testas årligen för nedskrivningsbehov. Förluster i form av nedskrivningar sker inte lika regelbundet och summorna varierar stort till skillnad från när goodwill avskrevs på en årlig basis med ett visst, förutbestämt, belopp. Anledningen till varför goodwillavskrivningar slopades var att de inte ansågs bidra till en sann bild av företagets ekonomiska ställning och enligt FASB innebär en nedskrivning av goodwill istället att detta begrepp uppfylls (FASB 2001, FAS 142 Summary).

SFAS 142 p. 9 poängterar att en immateriell tillgång som antingen har förvärvats enskilt eller i en grupp med andra tillgångar initialt ska redovisas och därmed värderas enligt dess verkliga värde. Goodwill ska enligt SFAS 142 p. 18 inte skrivas av utan ska istället årligen prövas för nedskrivning på en rapporteringsenhetsnivå. Nedskrivningarna och metoden för hur dessa fastställs kommer att tillhandahållas från rapporteringsskyldiga enheter och information om förändringar i det bokförda värdet ska lämnas ut. Nedskrivning ska ske när det redovisade värdet på goodwill överstiger det uppskattade verkliga värdet på tillgången och det finns två steg i nedskrivningstestet (SFAS 142 p. 18).

Det verkliga värdet på goodwill ska enligt SFAS 142 p. 34 bestämmas på samma sätt som värdet av goodwill i ett företagsförvärv fastställs. Det innebär att företag ska fördela det verkliga värdet av en rapporteringsenhet på samtliga tillgångar och skulder inom den enheten och att det verkliga värdet av rapporteringsenheten är priset som betalats för denna. Den överstigande delen av det verkliga värdet utöver de beloppen tilldelade tillgångar och skulder anses vara det verkliga värdet på goodwillen (SFAS 142 p. 34).

Det nedskrivningstest som ska tillämpas enligt SFAS 142 består av två olika steg. SFAS 142 p. 19 beskriver det första steget. I detta steg jämförs det verkliga värdet av en rapporteringsenhet med dess redovisade värde inklusive goodwill. Om det verkliga värdet

överstiger det redovisade värdet anses goodwillen av rapporteringsenheten inte vara i behov av nedskrivning och den andra delen av testet behöver inte genomföras. I de fall då det bokförda värdet istället överstiger det verkliga värdet måste det andra steget i prövningen genomföras. Det andra steget görs enligt SFAS 142 p. 20 för att mäta om nedskrivning ska ske och i så fall storleken av denna. Nedskrivningen ska redovisas som det belopp av det bokförda värdet som överstiger det verkliga värdet. Beloppet kan dock aldrig överstiga det bokförda värdet på goodwillen och efter att nedskrivning har gjorts ska det justerade bokförda värdet på goodwillen utgöra grund för redovisning. Efter att goodwillen har nedskrivits är det förbjudet att återföra den igen (SFAS 142 p. 20).

Goodwill ska, som redan påtalats, testas för nedskrivning årligen, men om omständigheterna förändras och det är troligt att det verkliga värdet på goodwill understiger det bokförda värdet ska denna prövning göras oftare (SFAS 142 p. 26 & 28). I de fall en nedskrivning av goodwill ska ske är det viktigt att de finansiella rapporterna innehåller upplysningar om det faktum att mätningen av nedskrivningen är en uppskattning. Det sammanlagda värdet på goodwill ska också redovisas som en separat post i rapporten över finansiell ställning. Likaså ska det sammanlagda beloppet av nedskrivningar på goodwill också redovisas som en separat post, men i resultaträkningen (SFAS 142 p. 43).

3.7 Sammanfattning

Enligt Alexander och Jermakowicz (2006) måste finansiella rapporter ge en rättvisande bild av företagets ekonomiska ställning och finansiella resultat och syftar till att mäta företagets prestation. Informationen i rapporterna ska vara verifierbar, relevant och jämförbar (Dieguez & Hallbauer 2010). Ijiri och Jaedicke (1966) påpekar att objektiva bevis är ett viktigt element i redovisning och att de är nödvändiga för att genomföra redovisningen på ett korrekt sätt. Ro (1982) skriver om väsentlighet inom redovisning och framhåller vikten av att all information som är väsentlig för läsaren ska offentliggöras.

En vanlig syn som hjälper till att förklara redovisningen är perspektivet enhetsteorin då ägarna av större företag oftast är avskilda från insyn i den operativa verksamheten. Enligt lag är företag en separat enhet, skild från sina ägare och med sina egna rättigheter. All redovisning ska ske utifrån enhetens perspektiv. Rapporteringen från företagsledningen till aktieägarna är viktigt eftersom aktieägarna är i behov av information kring hur deras investering förvaltas (Godfrey, Hodgson, Tarca, Hamilton & Holmes 2006, ss. 258-260). Principal- och agentteorin baseras på att en separation av ägande och kontroll skapar ett stort problem inom organisationer. Anledningen till det är att aktieägarnas och chefernas intressen skiljer sig åt (Detzen & Zülch 2012).

De senaste åren har immateriella tillgångar blivit en viktig del av företagets resurser, vilket har lett till att information och tydlighet kring posten efterfrågas alltmer (Chauvin & Hirschey 1994). På senare år har redovisningen av goodwill ökat och tidigare avskrevs goodwill likt andra immateriella tillgångar på en årlig basis. Det har dock upphört och numera ska värdet på goodwill istället prövas för nedskrivning på en årlig basis och dess verkliga värde bedömas (Hayn & Hughes 2006). Enligt Glaum et. al (2013) ställs idag högre krav på upplysningar kring goodwillredovisning och detaljerad information om dess verkliga värde. Comiskey och Mulford (2010) lyfter fram att det finns flera olika antaganden som ligger till grund för beräkningen av verkligt värde. Hayn och Hughes (2006) riktar kritik mot nedskrivningsprövningar av goodwill eftersom det krävs en värdering av de framtida kassaflödena för att bedöma om en nedskrivning ska ske eller inte. De hävdar att eftersom det

är svårt att verifiera och kontrollera kassaflöden kan det leda till en ökad risk för att värderingen av dem kan manipuleras.

Svenska företag följer IASB:s standards när det gäller redovisning av goodwill. Enligt denna standard ska goodwill fördelas på de kassagenererande enheter som förväntas gynnas av de synergier som anskaffningen antas medföra. En nedskrivningsprövning av goodwill ska ske på årlig basis eller då det finns indikation på att en nedskrivning borde utföras. En nedskrivning kan enligt standarden aldrig återföras (IASB 2008).

De teorier och standards som har presenterats ovan ska användas i syfte att granska på vilket sätt redovisningen av goodwill sker i svenska, börsnoterade företag. Med hjälp av tidigare forskning kommer företagets värderingsgrunder och upplysningarna kring dessa att undersökas närmare för att se hur väl de överensstämmer med vår teoretiska referensram. Teorin, standarderna och den tidigare forskningen kommer alltså att användas för att tolka och analysera det material som bearbetas i empirin.

4 Empirisk undersökning

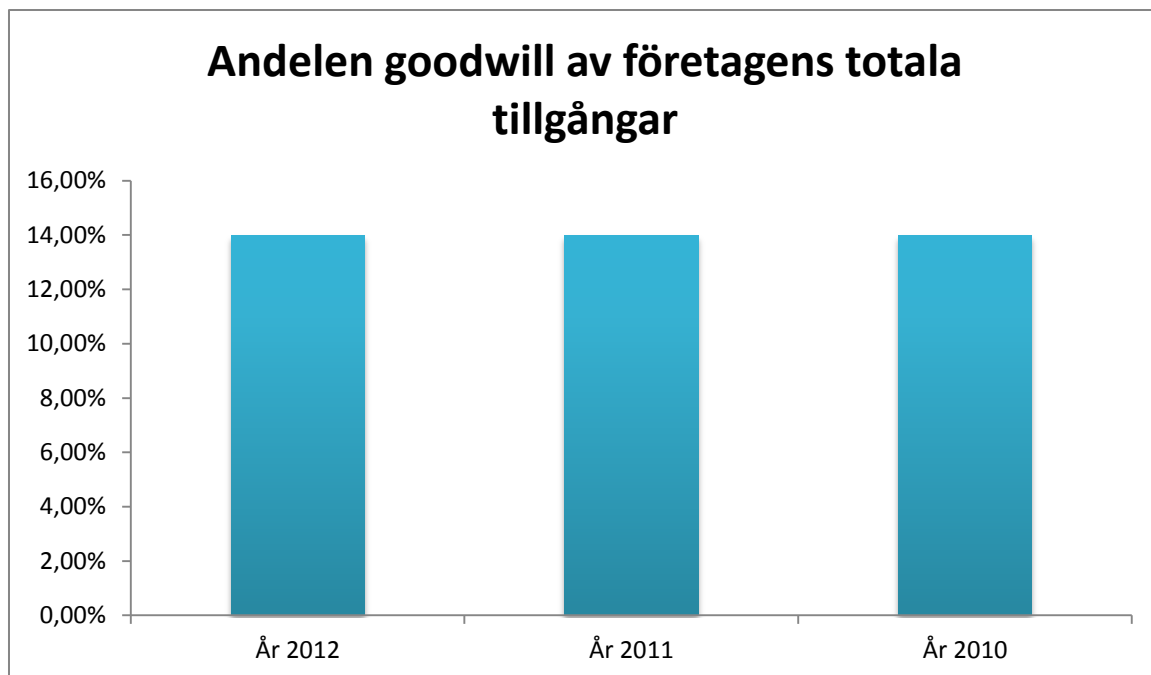
I detta kapitel kommer den empiriska undersökningen att presenteras. Undersökningen består av flertalet observationer från tolv olika företags årsredovisningar mellan åren 2010 – 2012. Dessa observationer syftar till att ligga till grund för att svara på de frågeställningar som har presenterats tidigare. Kapitlet inleds med en kort beskrivning av vilka företags årsredovisningar som har studerats och fortsätter sedan med observationer kring redovisningsstandards. Flertalet diagram kommer att presenteras löpande i texten för att på ett tydligt sätt både beskriva och sammanfatta resultatet från vår undersökning.

4.1 Empiriskt undersökningsområde

I denna studie har endast företag noterade på OMX Stockholm Large Cap använts och observerats. Eftersom dessa företag är relativt stora bör det även finnas mer information tillgänglig att studera. De företag som har observerats har valts ut slumpmässigt och årsredovisningarna som har studerats är från år 2010, 2011 och 2012. Företagen vars årsredovisningar som har använts i studien är; Alfa Laval, Axfood, ICA Gruppen, Investor, NCC, Peab, Securitas, Skanska, Swedish Match, Telefonaktiebolaget L M Ericsson, TeliaSonera och Volvo.

4.2 Goodwillpostens betydelse

Mycket av den tidigare forskningen kring goodwill betonar vikten av postens betydelse för företag i dagsläget. Posten har ökat i omfattning och idag anses den vara en av de större och viktigaste posterna inom företag. De 12 företag vars årsredovisningar har studerats innehåller alla goodwill. Mängden goodwill varierar dock beroende på vilket företag det handlar om, men storleken på posten i förhållande till företagets totala tillgångar är relativt stor. Swedish Match har goodwill motsvarande ungefär 4 % av totala tillgångar medan Securitas tillgångar består av cirka 40 % goodwill. I figur 1 nedan går det att utläsa att ungefär 14 % av de totala tillgångarna i de studerade företagen består av goodwill. Denna fördelning är jämn under de år som har legat till grund för observationerna. Eftersom de företag som har använts i undersökningen är stora innebär det att värdet på goodwill mätt i miljoner kronor är högt. I TeliaSonera uppgick till exempel goodwill år 2010 till 77207 MSEK, som var fördelat på flera olika kassagenererande enheter. Postens storlek har uppkommit till följd av flera års företagsförvärv och majoriteten av dessa finns det inga upplysningar om i årsredovisningen för år 2010.

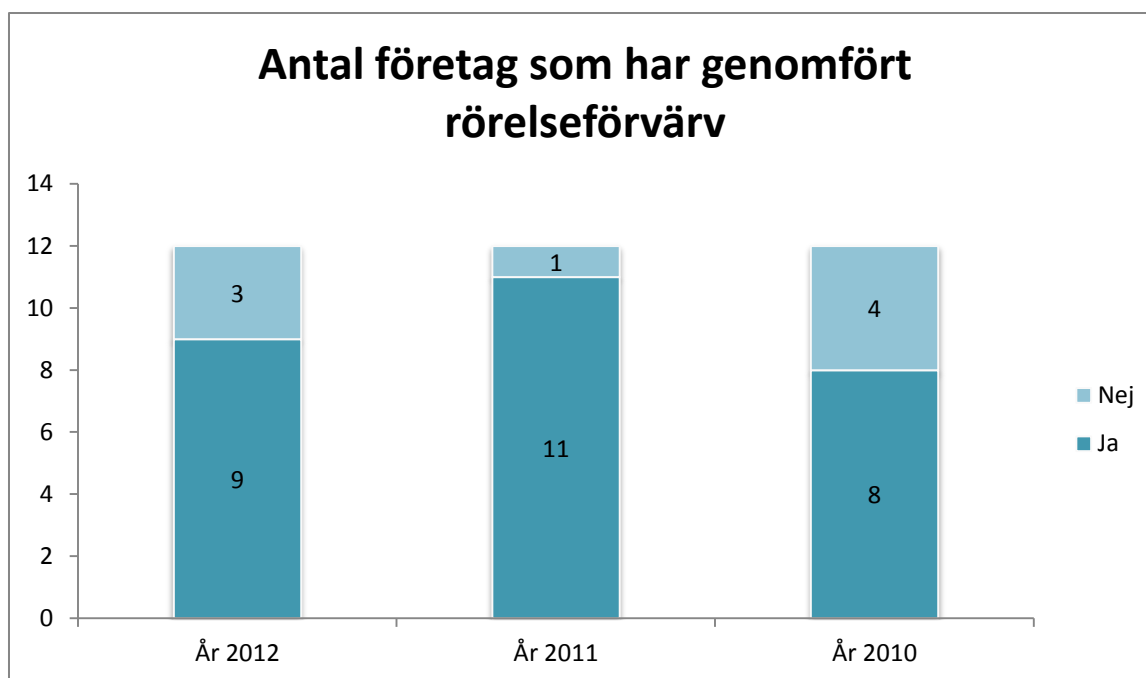

Figur 1: Andelen goodwill av företagets totala tillgångar

Andelen goodwill av företagets totala tillgångar baserat på 36 observationer fördelat på 12 företag under perioden 2010-2012. De observerade företagens goodwill är jämnt fördelat under åren och ligger på ungefär 14 % av dess totala tillgångar.

4.3 Tillämpning av IFRS 3

Samtliga svenska börsnoterade bolag som ingår i studien uppger att de redovisar sina rörelseförvärv enligt IFRS 3. Enligt denna standard ska förvärvsmetoden tillämpas vid redovisning av rörelseförvärv, vilket alla bolag i undersökningen har använt sig av. I undersökningen användes som ovannämnt 12 företags årsredovisningar under åren 2010-2012 vilket leder till att det sammanlagda antalet observationer i undersökningen är 36 stycken. Dessa observationer, likt figur 2 nedan, visar att vid 28 av 36 tillfällen har ett eller flera företagsförvärv genomförts.

Figur 2: Antal företag som har genomfört rörelseförvärv

År 2010 genomförde åtta av 12 företag ett eller flera rörelseförvärv. År 2011 var det 11 företag som gjorde rörelseförvärv och år 2012 var det nio företag som genomförde rörelseförvärv.

Enligt IFRS 3 ska företagen lämna upplysningar i sina årsredovisningar kring tidpunkten för förvärvet och värdering av de identifierbara tillgångarna. De ska även lämna upplysningar om de övertagna skulderna samt redovisa och värdera den eventuella goodwill som har uppkommit i samband med förvärvet. I undersökningen har samtliga företagsförvärv som har genomförts lett till en ökning av redovisad goodwill för företagen. Mängden goodwill som har uppkommit i samband med rörelseförvärven skiljer sig mycket åt mellan de olika företagen, men också mellan olika år. Majoriteten av företagen som har studerats har gjort uppställningar enligt förvärvsmetoden där de på ett tydligt och strukturerat sätt redovisar årets identifierbara tillgångar och skulder samt förvärvad goodwill. Goodwill beräknas tydligt som skillnaden mellan det betalda priset och de identifierade tillgångarna och skulderna värderade till verkligt värde, vilket överensstämmer med bestämmelserna i IFRS 3. Endast ett fåtal av företagen brister lite i sin information angående rörelseförvärv enligt IFRS 3, men det beror snarare på att informationen varit otydlig än att den inte finns där alls. I figur 4 finns ett exempel ur Investors årsredovisning som illustrerar hur en uppställning enligt förvärvsmetoden kan se ut.

I IFRS 3 går det att utläsa att företag ska lämna sådana upplysningar som hjälper användarna av de finansiella rapporterna att bedöma den finansiella effekten av rörelseförvärv som har genomförts. Det innebär således att rapporterna bland annat ska innehålla en utförlig beskrivning av de faktorer som utgör redovisad goodwill. Sådana faktorer kan till exempel vara förväntningar på synergieffekter av olika slag. Standarden skriver dock att om det av praktiska skäl inte går att lämna alla de upplysningar som krävs ska förvärvaren istället upplysa om varför det i så fall inte är möjligt. I den undersökning som genomfördes upptäcktes att företagen ofta hänvisar goodwill till de positiva synergieffekter som förväntas komma till följd av förvärvet.

Identifierad goodwill är helt hänförlig till de synergier som blir tillgängliga i och med förvärven.

Axfood (2012, s. 74)

I majoriteten av årsredovisningarna gavs ingen mer information avseende goodwill och dess faktorer än det som visas ovan, vilket egentligen endast är en avskrivning av IFRS 3 och inte en tydlig beskrivning avseende faktorerna. Det var endast ett fåtal företag som gav en lite mer utförligare beskrivning kring vad deras goodwill kunde hänföras till och ett av de bättre och mest utförliga exemplen på en sådan beskrivning är Alfa Laval's årsredovisning år 2012.

Goodwill hänför sig till bedömda synergier i logistik och allmänna omkostnader samt företagets förmåga att över tid återskapa sina immateriella tillgångar.

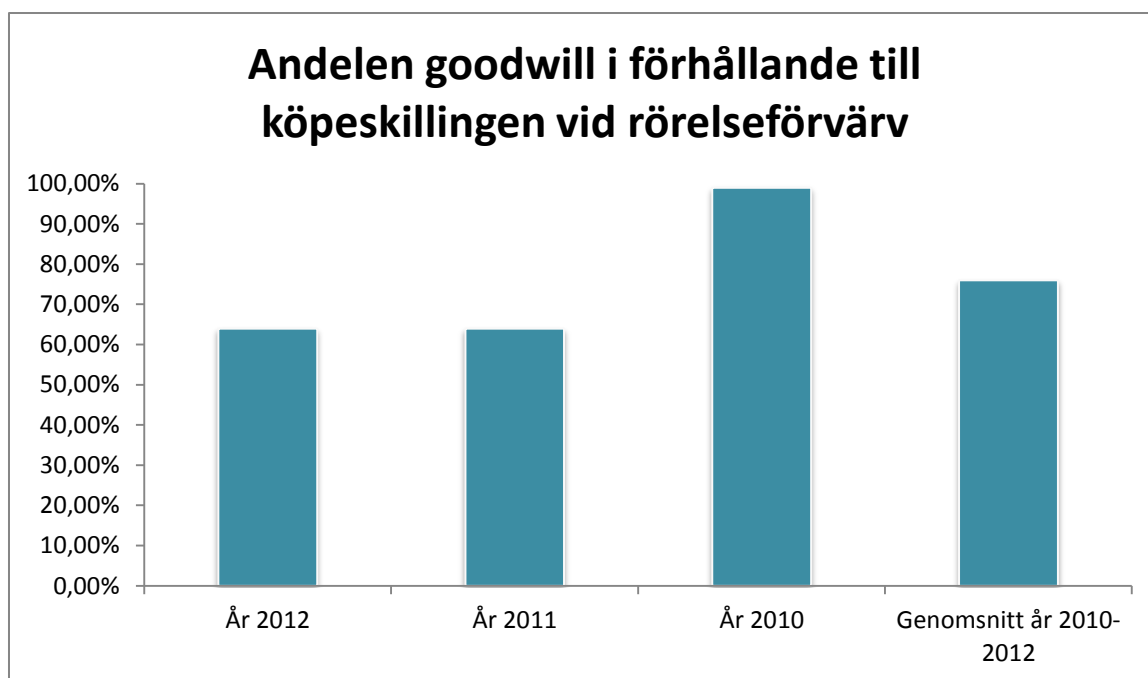
Alfa Laval (2012, s. 105)

De bättre och mer utförliga exemplen på faktorerna kring goodwill är alltså fortfarande vaga och kan innebära mycket. Det förekommer inga specificeringar på varför och hur synergier kommer att genereras. Trots att denna information är bristfällig är den ändå godtagbar idag eftersom standarderna inte kräver någon större specificering av vad goodwill baseras på. De som har framställt årsredovisningarna påpekar ofta att det som goodwill grundas på är bedömningar som är gjorda av individer och därför kan bedömningarna variera beroende på vem som utför dem.

Upprättandet av bokslut och tillämpningen av redovisningsprinciper baseras ofta på ledningens bedömningar och på uppskattningar och antaganden som anses vara rimliga och väl bedömda vid den tidpunkt då bedömningen görs. Med andra bedömningar, antaganden och uppskattningar kan resultatet emellertid bli ett annat...

Telefonaktiebolaget L M Ericsson (2012, s. 60)

Eftersom det är olika beslutsfattare som bedömer värdet på goodwill i samband med rörelseförvärv är det intressant att se hur stor andel av köpeskillingen i rörelseförvärv som hänförs till goodwill. I undersökningen fanns 28 tillfällen där ett eller flera rörelseförvärv har skett och i figur 3 nedan specificeras hur stor del av köpeskillingen i rörelseförvärvet som var disponerad på goodwill. I genomsnitt, bland de 12 företagen som studerades, ligger andelen goodwill i rörelseförvärv på ungefär 75 %. Det innebär att 75 % av det pris som företaget betalar inte kan hänföras till några identifierbara tillgångar eller skulder utan hänförs istället till goodwill.

Figur 3: Andelen goodwill i förhållande till köpeskillingen vid rörelseförvärv

Av de 28 tillfällen mellan åren 2010-2012 då företagen genomförde rörelseförvärv uppgick andelen goodwill i genomsnitt till nästan 75 % av köpeskillingen. Under år 2010 var andelen goodwill i förhållande till köpeskillingen ungefär 100 % och under år 2011 och 2012 var andelen ungefär 65 %.

Något som är observerat i diagrammet är andelen goodwill år 2010 som uppgår till ungefär 100 %. Anledningen till att andelen goodwill nästan är 100 % detta år beror framförallt på ett rörelseförvärv som skett i Investor under året, vilket specificeras nedan. Investor har under året en anskaffad goodwill i rörelseförvärv som uppgår till strax över 500% av köpeskillingen. Ytterligare en intressant aspekt är, att i bolagets noter kring rörelseförvärvet som har gett upphov till denna goodwill, hänvisas posten endast till stärkta marknadspositioner och goda lönsamhetsutsikter. Det finns inga andra förklaringar eller motiveringar till hur bedömningen har genomförts. Det saknas därför upplysningar om varför det höga priset har betalats i förhållande till de identifierbara tillgångarna och skulderna som följer i samband med förvärvet.

Mölnlycke Health Care	
Identifierbara förvärvade tillgångar och skulder (Mkr)	
Immateriella tillgångar (huvudsakligen kundkontrakt)	10 280
Materiella anläggningstillgångar	1 054
Uppskjutna skattefordringar	190
Övriga långfristiga tillgångar	56
Lager	1 508
Kundfordringar	1 111
Övriga kortfristiga tillgångar	329
Likvida medel	842
Långfristiga skulder och avsättningar	-22 743
Uppskjutna skatteskulder	-2 962
Kortfristiga skulder	-3 154
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-13 489
Verklig värde på tidigare ägd andel	-3 746
Innehav utan bestämmande inflytande	-529
Koncerngoodwill	19 780
Köpeskillning	2 016

Figur 4: Rörelseförvärv inom Investor år 2010

Investor genomförde år 2010 flera rörelseförvärv och Mölnlycke Health Care var ett av dessa. Köpeskillningen som betalades var 2 016 MSEK och de identifierbara tillgångarna och skulderna uppgick till -13 489 MSEK. Andelen goodwill i rörelseförvärvet var 19 780 MSEK och var alltså betydande i förhållande till de identifierbara tillgångarna och skulderna.

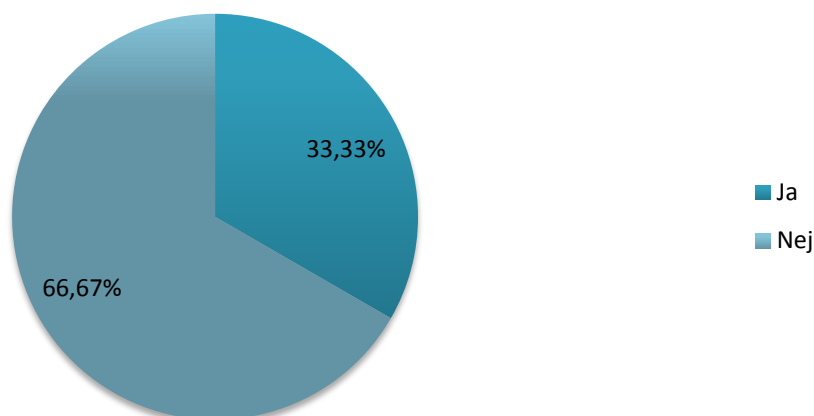
Investor (2010 s. 93)

Alla de företag som har undersökts har som tidigare nämnt stora poster med goodwill i deras balansräkningar. I princip alla bolagen hänför anskaffad goodwill i samband med rörelseförvärv till framtida positiva synergieffekter av olika slag. Många poängterar också att det handlar om kassaflöden som ska tillfalla företagen i framtiden. Av samtliga 12 företag och 36 observationer som har använts i studien finns det inget tillfälle där företagen följer upp goodwill i den kassaflödesanalys som finns i de finansiella rapporterna.

4.4 Tillämpning av IAS 36

Vid nedskrivning ska företag enligt IAS 36 lämna upplysningar kring för vilken kassagenererande enhet som nedskrivning ska ske. Utöver det ska information också lämnas rörande vilka omständigheter eller händelser som har lett till att en nedskrivning ska registreras. Nedskrivningsbeloppet, dess värde och information om värderingsteknik, kalkylränta och diskonteringsränta ska också anges. Av de 36 observationer som har gjorts har det vid en tredjedel av dessa registrerats en nedskrivning, vilket framgår av figur 5. Samtliga företag som har gjort en eller flera nedskrivningar har lämnat upplysningar om vilken diskonteringsränta de har använt sig av vid bedömningen. Företagen har även lämnat tydlig information om vilket belopp goodwillposten ska skrivas ned med samt på ett eller annat sätt informerat om varför en nedskrivning ska ske.

Andelen företag med goodwillnedskrivningar under åren 2010-2012

Figur 5: Andelen företag med goodwillnedskrivningar under åren 2010-2012

Mellan åren 2010-2012 genomförde en tredjedelar av de 12 observerade företagen en eller flera nedskrivningar på goodwill.

I den undersökning som har gjorts specificerar alla företag vilka kassagenererande enheter som goodwillen fördelas på samt till vilket värde. Grunden för återvinningsvärdet baseras i samtliga fall på prognoser om framtida kassaflöden. Enligt IAS 36 ska dessa prognoser grunda sig på rimliga och verifierbara antaganden.

Förväntade kassaflöden baseras på prognoser för varje delmarknad i de länder där koncernen är verksam. Viktiga variabler är bland annat demografisk utveckling och ränteutveckling. Prognoserna baserar sig på tidigare erfarenheter, egna bedömningar och externa informationskällor. Prognosperioden omfattar 3 år.

Skanska (2012 s. 137)

Årsredovisningarna har samma struktur och de ger ett standardiserat intryck. Anledningen till det är att den information som lämnas är formulerad likt standarden. Företagen använder olika formuleringar, men budskapet är ofta det samma. Ett av de viktigaste syftena med redovisning är att väsentlig information ska lämnas till läsarna av rapporterna och att denna information är objektiv. I de rapporter som har studerats är informationen som ges kring goodwill oftast grundad på subjektiva bedömningar, vilket gärna framhålls i upplysningarna. Ett exempel på hur det kan se ut är från Telefonaktiebolaget L M Ericssons årsredovisning år 2010 och visas nedan.

... Sådana allokeringar kräver ledningens bedömning liksom definitionen av kassagenererande enheter för prövning av nedskrivningsbehov. Andra bedömningar kan resultera i ett helt annat resultat och en annan framtida finansiell ställning.

Telefonaktiebolaget L M Ericsson (2012 s. 56)

För att visa framtida kassaflöden måste antaganden om olika scenarion och surrogatpriser göras då rapporteringen främst riktar sig till externa intressenter som inte har nära inblick i den operativa verksamheten. Beräkning av de framtida kassaflödena som goodwill förväntas bidra med är svåra att verifiera samt att beräkna. Det kan bland annat bero på att standarden tillåter att bedömningarna sker subjektivt och att resultaten därför kan variera. I de årsredovisningar som har studerats skiljer sig upplägget och innehållet åt. Alla företag har på ett eller annat sätt redovisat vilken diskonteringsränta som de har använt sig av vid beräkning av framtida kassaflöden. Samtliga företag har även på mer eller mindre utförliga sätt förklarat hur deras beräkningar har gått till. Två exempel på vad beräkningarna av framtida kassaflöden grundar sig på är från ICA Gruppens samt Investors årsredovisningar från år 2012 som presenteras nedan.

Viktiga variabler	Metod för att skatta värden
Tillväxt	Tillväxten bedöms utifrån affärsplaner och marknadstrender under prognosperioden. Efter prognosperioden beräknas den långsiktiga tillväxten till 2 procent (2) för Forma och 2,5 procent (3) för övriga bolag.
Bruttovinst	Hänsyn tas till prissättning, inköpsprocesser och sortimentsmix vid bedömning av bruttovinsten.
Övriga	Bedömning görs av nivån för fasta och rörliga kostnader samt kostnader förknippade med expansion.
Investeringar	Bland investeringar ingår bedömning av underhållsinvesteringar.
Rörelsekapital	Rörelsekapitalförändringen påverkas av de krav som är satta för övriga variabler.
Diskonteringsränta	Hemtex 12,3 procent (11,6) Cervera 11,6 procent (10,9) Forma 11,0 procent (10,0) Kjell & Co 9,5 procent (10,4) inkClub 13,8 procent (13,8)
	Diskonteringsräntan sätts med hänsyn tagen till rådande räntesatser och speciella riskfaktorer för respektive bolag. Diskonteringsräntan motsvarar bolagens genomsnittliga kapitalkostnad.

Figur 6: Bedömning av framtida kassaflöden i ICA Gruppen, 2012

ICA Gruppen har i sin nedskrivningsbedömning gjort en uppställning för att skatta värden på goodwill. De faktorer som tas hänsyn till är; tillväxten, bruttovinsten, investeringar, rörelsekapital samt diskonteringsräntan.

ICA Gruppen (2012 s. 94)

Nedskrivningsprövning

Goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod som uppkommit genom företagsförvärv är fördelade på två kassagenererande enheter, Mölnlycke Health Care och Aleris. Investör gör löpande en prövning för att säkerställa att det inte finns något nedskrivningsbehov av dessa tillgångar. Metoden för nedskrivningsprövning för de två dotterföretagen utgår från en kassaflödesprognos för beräkning av nyttjandevärde. Olika antaganden har använts för att passa de respektive bolagens verksamheter och förutsättningar. Det beräknade nyttjandevärdet jämförs sedan med det redovisade värdet.

Nyttjandevärde

Nyttjandevärde beräknas som Investors andel av nuvärdet av innehavets framtida beräknade kassaflöde. Bedömningen av framtida kassaflöden baseras på antaganden enligt bästa uppskattningar av de ekonomiska förhållanden som förväntas råda, baserat på fastställda budgetar och prognoser samt antagande om framtida tillväxt. Vald diskonteringsfaktor återspeglar marknads-mässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de specifika risker som hör till tillgången. Vid fastställande av diskonteringsränta används en vägd genomsnittlig kapitalkostnad, där hänsyn har tagits till antaganden om riskfri ränta, marknadsriskpremium, företagsspecifik kapitalstruktur, upplåningsränta och aktuell skattesats. Den vägda genomsnittliga kapitalkostnaden ska reflektera Investors långsiktiga ägarhorisont.

Mölnlycke Health Care

Nedskrivningsprövningen av goodwill och varumärken för Mölnlycke Health Care baseras på beräkning av nyttjandevärde där antaganden om framtida tillväxt och rörelsemarginal är viktiga variabler. Det beräknade värdet utgår från budget fram till och med år 2013 och finansiella prognoser fram till och med år 2022. Prognosperioden är satt utifrån att Mölnlycke Health Care har långa kundrelationer. En tillväxttakt på 4,0 (4,0) procent har använts för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda budgetarna och prognoserna, vilket anses vara rimligt givet bolagets historiska tillväxt, geografiska positionering och marknadens förutsättningar. De prognostiserade kassaflödena har nuvärdesberäknats med en diskonteringsränta på 9,9 (10,2) procent före skatt. Inget nedskrivningsbehov har identifierats då det redovisade värdet understiger beräknat nyttjandevärde. Inga rimligt möjliga förändringar i viktiga parametrar leder till att beräknat återvinningsvärde understiger redovisat värde.

Av de immateriella tillgångarna hänförliga till Mölnlycke Health Care uppgår varumärken till ett värde av 4.681 (4.843) Mkr. Mölnlycke Health Care varumärken har en obestämbar livslängd baserat på Mölnlycke Health Care starka position inom alla företagets huvudmarknader, fortsatt tillväxt med ökade nettomarginaler, avsikten att fortsätta att aktivt använda varumärkena och den långa historiken för varumärkena. Koncernmässig goodwill hänförlig till Mölnlycke Health Care uppgår till 18.867 (19.444) Mkr.

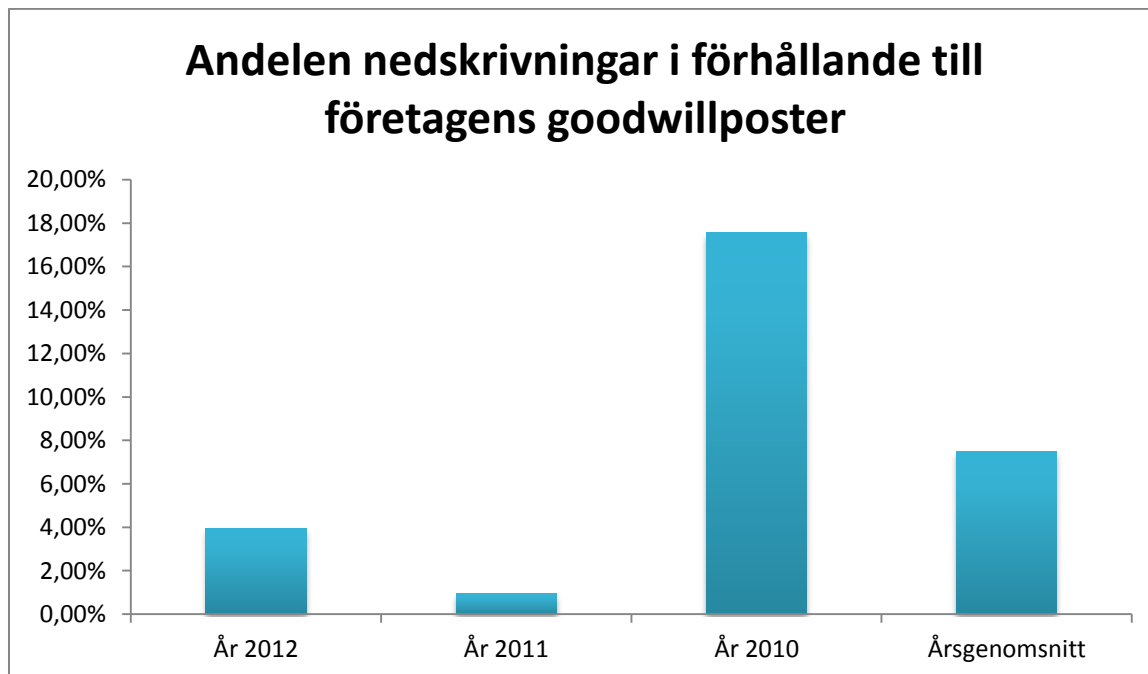
Figur 7: Beräkning av framtida kassaflöden, Investor 2012

Investor har gjort en nedskrivningsprövning på respektive kassagenererande enhet. De faktorer som har tagits hänsyn till är; framtida tillväxt, rörelsemarginal, finansiella prognoser och en diskonteringsränta.

Investor (2012 s. 80)

I studien framkom likt ovanstående 12 tillfällen då nedskrivning har skett. Storleken på nedskrivningarna varierar och i figur 8 illustreras förhållandena mellan den totala goodwillen och andelen som skrevs ned. Anledningen till att andelen nedskrivningar uppgick till nästan 18 % år 2010 beror på den nedskrivning som ICA Gruppen stod för och som uppgick till ungefär 57 % av deras totala goodwill. I deras årsredovisning framgår endast att

nedskrivningen beror på den negativa resultatutvecklingen för Hemtex, vilket framgick vid den årliga nedskrivningsprövningen. Enligt IAS 36 ska rapporterna innehålla information om de omständigheter som har lett till att en nedskrivning har skett. I ICA Gruppens rapport för år 2010 tydliggörs inte vilka händelser som har orsakat nedskrivningen då det endast anges att det är på grund av Hemtex resultatutveckling.

Figur 8: Andelen nedskrivningar i förhållande till företagens goodwillposter

År 2010 gjordes nedskrivningar som motsvarade ungefär 18 % av den totala goodwillen bland företagens tillgångar. År 2011 och 2012 var motsvarande siffror 1 respektive 4 %. I och med att andelen nedskrivningar var hög år 2010 ligger genomsnittet under perioden 2010-2012 på ungefär 8 %.

4.5 Sammanfattning

Det empiriska fält som studien är baserad på är Svenska börsnoterade företag med förhållandevis stora goodwillposter. Detta fält valdes med antaganden om att det borde finnas mycket information kring goodwill i deras finansiella rapporter. Den information som söktes handlade i första hand om på vilka grunder initialvärdet på goodwill beräknas. I samtliga årsredovisningarna finns det endast information om initialvärdet som en restpost. Det innebär att goodwill redovisas som skillnaden mellan köpeskillingen och de identifierbara tillgångarna och skulderna. Det finns således ingen närmare förklaring till varför företagen är beredda att betala ett högre pris för oidentifierade tillgångar. De förklaringar som eventuellt anges handlar om framtida ekonomiska fördelar som inte specificeras. Vid den årliga nedskrivningsprövningen ska dessa framtida ekonomiska fördelar bedömas ytterligare genom beräkningar om framtida kassaflöden. Beräkningarna bygger på subjektiva antaganden gjorda av företagsledningen, vilket medför en ökad risk för manipulering. Eftersom det är svårt att veta vad som kommer att ske i framtiden och att grunden för värderingen baseras på prognoser utgör det en riskfaktor, vilket bidrar till att trovärdigheten i rapporterna minskar.

5 Analys

Detta kapitel syftar till att analysera det som har framkommit i studien och utgöra underlag för att besvara frågeställningarna. De frågeställningar som ska försöka besvaras i studien är som tidigare nämnt:

- På vilken grund fastställs initialvärdet av goodwill?
- På vilket omdöme baseras nedskrivningen av goodwill?

Kapitlet inleds med en teknisk analys där olika skillnader samt intressanta aspekter ur empirin tas upp. Därefter fortsätter kapitlet med en teoretisk analys. I den teoretiska analysen görs kopplingar mellan det som har observerats och teorin. Avslutningsvis kommer en individuell reflektion som framställer en kritisk syn på det som har framkommit i empirin och den övriga analysen.

5.1 Teknisk analys

I empirin upptäcktes en del intressanta aspekter som kommer att presenteras närmare i denna del av studien. Ett exempel på en sådan aspekt är att vid undersökningen upptäcktes det att storleken på goodwillposten inom företagen är stor och framförallt om den mäts i termer av miljoner kronor. Det bolag som hade högsta värdet på posten var TeliaSonera vars post uppgick till 77207 MSEK under år 2010. SwedishMatch hade goodwill motsvarande ungefär 560 MSEK år 2012, vilket också var det lägsta värde som noterades bland de 36 observationer som genomfördes. Det är intressant att det skiljer mellan företagen när det gäller storleken på goodwillposten. Goodwill baseras på olika bedömningar som görs av ledningen och det innebär således att en del företag väljer att acceptera en högre andel av goodwill i rörelseförvärv jämfört med andra. SwedishMatch hade dock inte genomfört några rörelseförvärv mellan åren 2010-2012 och TeliaSonera hade genomfört betydligt fler. Därför kan det höga värdet på goodwill inom TeliaSonera jämfört med SwedishMatch delvis bero på att TeliaSonera genomför fler rörelseförvärv.

Ytterligare en intressant aspekt som framkom i empirin är att Investor hade en goodwillpost under år 2010 som uppgick till mer än 500 % av köpeskillingen i rörelseförvärv. Bland de observationer som gjordes var snittet för goodwill vid rörelseförvärv ungefär 75 % av köpeskillingen. Det rörelseförvärv som genomfördes i Investor låg alltså över snittet. Motiveringen till den höga andelen goodwill i rörelseförvärvet är dock knapp. Goodwillen kopplas till framtida kassaflöden och synergieffekter. Rörelseförvärvet förväntas också ge Investor stärkta marknadspositioner och goda lönsamhetsutsikter. Det är märkligt att 500 % av köpeskillingen inte kan kopplas till några identifierbara tillgångar och skulder och att det är acceptabelt med så vaga förklaringar. Det är anmärkningsvärt att de företag som har studerats i snitt hänför 75 % av köpeskillingen vid rörelseförvärv till goodwill. Med hjälp av rådande standards tillåts företagen att göra subjektiva bedömningar. Därmed kan ledningen i företagen betala en köpeskillning som till 75 % inte kan kopplas till några identifierbara tillgångar eller skulder, vilket strider mot flertalet grundläggande redovisningsprinciper.

Som tidigare påtalats är ett av de största problemen med goodwill hur det initialt värderas i samband med att rörelseförvärvet sker. I den empiriska undersökningen framkommer det i samtliga företag till vilket värde de har valt att värdera goodwill initialt. Det görs genom att beräkna restvärdet mellan köpeskillingen och de identifierbara tillgångarna och skulderna. Dessa beräkningar och uppställningar är tydliga och ofta lättlästa i de finansiella rapporterna.

Vad som dock saknas är information om på vilka grunder initialvärdet på goodwill har fastställts. De förklaringar som bolagen ger kring varför de är beredda att betala ett högre pris för oidentifierade tillgångar och skulder är ofta diffusa. Samtliga företag motiverar goodwill vid rörelseförvärv med att det kommer att bidra till framtida ekonomiska fördelar i form av kassaflöden. De framtida ekonomiska fördelarna baseras på ledningens bedömningar och specificeras inte ingående, men i de fall som en specificering sker är den oftast vag.

Att goodwill baseras på bedömningar framkommer tydligt i början av noterna i årsredovisningarna. Flera företag tar upp det i samband med upplysningar kring olika risker. De hävdar att eftersom bedömningarna baseras på individuella uppskattningar och antaganden utgör det en risk för resultatpåverkan. Många belyser att resultaten hade kunnat se annorlunda ut om en annan bedömning hade gjorts. Det visar på den osäkerhet som skapas i samband med att värdet på goodwill tillåts att baseras på subjektiva bedömningar.

Goodwill syftar till att generera framtida kassaflöden, men trots det var det inget av företagen som nämnde eller kopplade goodwill till sina kassaflödesanalyser. Det blir därför svårt att kontrollera om de bedömningar som ledningen har gjort har varit rimliga eller inte. Problematiken är att det inte går att urskilja hur kassaflödet har påverkats till följd av den anskaffade goodwillen. Det går därför inte att följa upp de prognoser som goodwill initialt baseras på. Eftersom goodwill grundas på bedömningar om framtida kassaflöden bör det också tydligt framgå hur goodwill har bidragit till årets kassaflöden.

När det gäller nedskrivningsprövningar var den mest intressanta den som ICA Gruppen gjorde år 2010. Detta år nedskrev företaget 57 % av deras totala goodwill, vilket framgår i figur 8 i empirin. Nedskrivningen motiverades med att Hemtex hade haft en negativ resultatutveckling under en period. Nedskrivningen ledde till en stor resultatpåverkan inom företaget under år 2010. Anledningen till varför just denna nedskrivning är intressant beror på den höga andelen som matchar årets resultat. Det intressanta är varför resultatpåverkan sker just år 2010. Nedskrivningsprövningarna baseras också på bedömningar och beroende på hur de ser ut kan resultatet variera, vilket skapar utrymme för manipulation.

5.2 Teoretisk analys

Enligt ÅRL (1995:1554) 2 kap 3§ ska företag framställa sina rapporter på ett överskådligt sätt och så att de visar en rättvisande bild av deras finansiella ställning. I de fall som balans- och resultaträkningarna inte ger en rättvisande bild ska noter med tilläggsupplysningar användas. När det gäller goodwill är det vanligt med dessa tilläggsupplysningar då det inte går att få en rättvisande bild enbart via balansräkningen. IASB:s standards, som tillämpas av svenska börsnoterade företag, innehåller riktlinjer för vilka upplysningar som bör lämnas i noterna vid redovisning av goodwill.

Idag utgör goodwill en stor del av företagens totala tillgångar, vilket också framgår av studien. Det har enligt Chauvin och Hirschey (1994) lett till att informationen som efterfrågas angående posten har blivit alltmer viktig. Ungefär 14 % av de totala tillgångarna utgjordes av goodwill mellan åren 2010-2012. TeliaSoneras goodwillpost uppgick under året 2010 till 77207 MSEK, vilket är ett tydligt exempel på hur stora summor som kan betalas för oidentifierade tillgångar. En intressant aspekt är att det är svårt att titta närmare på vad denna stora summa egentligen grundar sig på. Den enda information som finns tillgänglig är vilka olika kassagenererande enheter som goodwillen är fördelad på och den totala summan. Det gör det därför svårt och krångligt att undersöka goodwillen närmare eftersom det i så fall

krävs att varje årsredovisnings studeras för flera år tillbaka. Precis som Glaum et. al (2013) påpekar är det i och med postens storlek viktigt att de upplysningar som lämnas kring goodwill är tydliga och så detaljerade som möjligt. I denna studie har det dock visat sig vara svårt att få detaljerade upplysningar om vad goodwillposterna grundar sig på. De flesta årsredovisningar, inklusive TeliaSoneras, lämnar endast lite information som rör de händelser som kan kopplas till goodwill.

Vid ett rörelseförvärv ska ett företag i enlighet med IFRS 3 lämna de upplysningar som underlättar för intressenterna att bedöma den finansiella effekten av förvärvet. En utförlig beskrivning av de faktorer som utgör redovisad goodwill ska därför finnas i noterna. Standarden påpekar dock att om det av praktiska skäl inte är möjligt ska företaget istället lämna upplysningar om varför det inte är möjligt. En viktig grundprincip inom redovisningen är väsentlighetsprincipen. Vance (2011) belyser problematiken med denna princip då det kan råda delade meningar angående vad som anses vara väsentligt. Vidare lyfter han fram att det också kan ligga subjektiva bedömningar och tolkningar bakom användandet av principen. I vår studie var det enligt oss inget av företagen som lämnade väsentlig information angående den anskaffade goodwillen vid rörelseförvärv. Vi bedömde inte informationen som väsentlig eftersom den inte underlättade för oss att bedöma den finansiella effekten av förvärvet. Företagen har dock lämnat den information som de anser krävs enligt standardens rekommendationer. De uppställningar som görs i årsredovisningarna är ofta tydliga och visar värdet på övertagna tillgångar och skulder, köpeskillingen samt värdet på goodwill i form av en restpost. Det saknas dock bra upplysningar kring varför företagen är beredda att betala ett högre pris än vad de identifierbara tillgångarna och skulderna är värda. Standarden möjliggör för olika tolkningar, vilket kan göra det svårt att veta exakt vilken information som ska offentliggöras. I den empiriska undersökningen var den information som lämnades standardiserad, vilket skulle kunna bero på att företagen har svårt att tolka IFRS. Informationen var ofta bristfällig och det kan tyda på att organisationerna inte vill lämna ut mer information än vad de är tvungna att göra eftersom de inte vill avslöja för mycket för sina konkurrenter. Företag i studien hänförde ofta deras anskaffade goodwill till positiva synergieffekter, vilka förväntas uppkomma i framtiden. Det finns inga tydliga upplysningar där förklaring ges till vad dessa positiva synergieffekter egentligen är. Vidare väcks frågan om hur dessa effekter vid senare tillfällen följs upp i form av en positiv resultatpåverkan.

Wagner (1965) hävdar som tidigare nämnt att redovisningen bör vara verifierbar och objektiv, men upplyser samtidigt om att den alltid kommer att innehålla ett visst mått av bedömning. I vår empiriska undersökning framgår det tydligt att informationen som ges i de finansiella rapporterna till stor del bygger på bedömningar av olika slag. I flertalet av de observerade rapporterna finns information som belyser att de framtagna siffrorna baseras på bedömningar gjorda av ledningen. I och med att det är ledningen som gör bedömningarna leder det till att redovisningen, som bör vara objektiv, istället blir mer subjektiv. Likt Ijiri och Jaedicke (1966) påpekar, är de finansiella rapporterna framförallt avsedda för att förse olika intressenter med tillförlitlig information om företaget och dess prestation. I empirin finns ett exempel från Investor där de värderar anskaffad goodwill i ett specifikt rörelseförvärv till mer än 500 % av köpeskillingen, vilket framgår av figur 4. Värderingen har baserats på bedömningar gjorda av företagets ledning. Om bedömningen gjorts av andra individer hade kanske värdet på goodwill ansetts vara ett annat och därför kan bedömningen anses vara subjektiv. Eftersom bedömningen görs av individer med olika mål och strävan finns en risk att värdet sätts på ett sådant sätt att det framhäver individuella prestationer istället för företaget som helhet.

Enligt grundläggande redovisningsprinciper ska redovisningen vara verifierbar, objektiv samt innehålla väsentlig information för läsaren. IFRS 3 och IAS 36 uppmanar dock till bedömningar i form av till exempel framtida kassaflöden. Bedömningarna är subjektiva och svåra att verifiera. De upplysningar som lämnas ger inte tillräckligt med information för att hjälpa användaren vid bedömningar av de ekonomiska effekterna. Standarderna bidrar till en otydlighet inom redovisningen eftersom det skapas utrymme för tolkningar.

I undersökningen framkom att ungefär 75 % av köpeskillingen i rörelseförvärv som har skett under åren 2010-2012 hänförs till goodwill. Det innebär att det är en hög andel av det betalade priset som inte kan kopplas till identifierbara tillgångar. Eftersom goodwill i rörelseförvärv uppkommer som skillnaden mellan de identifierbara tillgångarna och skulderna samt förvärvspriset är det de personer som genomför förvärvet som i slutändan bestämmer värdet på goodwillposten. I de årsredovisningar som har studerats har ledningen valt att motivera det pris som de har betalat med olika positiva synergieffekter som kommer att leda till framtida ekonomiska fördelar. Många av företagen påpekar som ovannämnt att det finns en risk i att värdena grundas på individuella och subjektiva bedömningar. Nanda och Indjejikian (1999) poängterar att företag ofta är uppbyggda på ett sådant sätt att det består av olika enheter med en chef för respektive enhet. Inom företagen finns ansvarsredovisning som används för att kontrollera och utvärdera chefernas prestationer. Bulloch (1964) påpekar att den lön som respektive chef erhåller är starkt kopplad till den prestation som har utförts. Därför kan det finnas anledning att anta att mängden goodwill i rörelseförvärv som framkommit i undersökningen kan vara ett resultat av chefernas vilja att prestera så bra som möjligt.

Den finansiella rapporteringen och upplysningarna är viktiga eftersom det är väsentligt för enheten att visa för aktieägarna hur den operativa verksamheten förvaltar aktieägarnas satsade kapital. Anledningen till det är att aktieägarna saknar insyn i den dagliga verksamheten och att en intressekonflikt kan uppstå om hur pengarna bäst ska användas. Aktieägarna vill ofta ha avkastning snabbt medan enheten har ett mer långsiktigt perspektiv då deras mål är att fortsätta vara verksamma på marknaden. Ur enhetsteorins syn är det därför extra viktigt att de grundläggande redovisningsprinciperna följs och att informationen som lämnas ger en så rättvisande bild som möjligt. Vid redovisning av goodwill innebär detta ett problem då ledningen väljer att betala ett högre pris för tillgångar som inte kan identifieras samtidigt som upplysningarna kring värdet grundar sig på antaganden. Informationen som lämnas är svår att verifiera och den är inte helt objektiv, vilket skriver emot grundläggande redovisningsprinciper.

Ytterligare ett värderingsproblem när det gäller goodwill uppkommer i samband med nedskrivningsprövningar och eventuella nedskrivningar. En nedskrivning påverkar periodens resultat. I och med att ledningen gör bedömningen om ett eventuellt nedskrivningsbehov föreligger skapas det incitament för att välja om och när en nedskrivning ska ske. Skälet till det kan vara att aktieägarnas och chefernas intressen skiljer sig åt och att cheferna ofta strävar efter att göra sådant som gagnar deras eget intresse. Detzen och Zülch (2012) påpekar att redovisning av goodwill innebär en flexibilitet för cheferna att maximera sina egna intressen samtidigt som deras löner är starkt kopplade till prestationer som visas upp i de finansiella rapporterna. De skriver att baserat på principal och agentteorin kommer chefer att redovisa mer goodwill än vad som egentligen finns grund för. I vår studie framgår det av figur 1 att företagens totala tillgångar utgörs av ungefär 14 % goodwill. Med tanke på att det är stora företag som har studerats innebär det att goodwill uppgår till höga belopp, vilket också innebär att de har betalat stora summor pengar för tillgångar som inte är identifierade. Motivet till överpriset grundas på antaganden om att det ska gynna företaget i framtiden på ett eller

annat sätt. Enligt Detzen och Zülch (2012) finns det ett samband mellan chefernas bonusar och redovisad goodwill. De hävdar att ju mer bonusar en chef kan få desto mer goodwill kommer denne att vilja erkänna. Ur vår undersökning går det inte att avgöra om den stora mängden goodwill beror på att cheferna vill maximera sin egennyttan eller inte, men det skulle kunna vara en av anledningarna. Klart är dock att goodwill grundar sig på chefernas subjektiva bedömning och att ingen tydlig information finns att få kring initialvärdet på goodwill.

Barth (2007) hävdar att svårigheter uppstår i samband med redovisning av goodwill där värdet baseras på uppskattningar. Enligt IAS 36 ska goodwill redovisas till återvinningsvärdet som är det högsta av det verkliga värdet och nyttjandevärdet. Båda dessa värden bygger på uppskattningar och goodwill blir därför svårt att verifiera. Uppskattningarna som görs kring dessa värden baseras på ledningens bedömningar, vilket också framgår tydligt i empirin då flera företag upplyser om detta. Barth (2007) påpekar att ledningens motiv vid uppskattningen av verkligt värde är intressant. Begreppet verkligt värde är ett komplext begrepp som bygger på antaganden och det innebär att begreppet har en fiktiv karaktär. McSweeney (1997) är kritisk mot användningen av verkligt värde eftersom det ger upphov till olika tolkningar av standarderna i samband med hur värderingen ska ske när det saknas marknadspriser. Anledningen till det är att verkligt värde då måste baseras på antaganden om framtiden, vilka är svåra att förutsäga. I denna studie framkom det att samtliga företag baserar redovisningen av goodwill på antaganden och därmed är den inte förenlig med grundläggande redovisningsprinciper. Det eftersom redovisningen strider mot objektivitetsprincipen och inte går att verifiera. Enligt McGregor (2012) baseras IASB:s standards på principer och redovisare förväntas ha omdöme att tillämpa dessa. Det gör att standards kan tolkas och därmed tillämpas på olika sätt.

År 2010 redovisade Investor en stor goodwillpost i samband med rörelseförvärv. Posten uppgick till mer än 500 % av köpeskillingen. Den stora andelen goodwill hänförs till stärkta marknadspositioner och goda lönsamhetsutsikter. Churyk (2005) hävdar dock att det kan finnas många orsaker till varför ett företag väljer att betala ett överpris i samband med företagsförvärv. En orsak till varför ett företag betalar ett överpris vid rörelseförvärv kan vara att de vill få kontroll över den andra verksamheten eller för att få in nya branscher i verksamheten. Att Investor i och med förvärvet erhåller bättre marknadspositioner och lönsamhetsutsikter är därför inte orimligt. Problematiken ligger i hur dessa marknadspositioner och lönsamhetsutsikter sedan värderas till 500 % av köpeskillingen. En annan aspekt är också hur dessa ekonomiska fördelar sedan bevisas och följs upp under kommande år.

Glaum et. al (2013) beskriver nedskrivningsprövningen av goodwill under IAS 36 som besvärlig eftersom den kräver en värdering av företagets operativa enheter. Utöver det ska företagen enligt IAS 36 lämna upplysningar om vilken metod och vilka parametrar som nedskrivningsprövningarna grundas på. Den information som lämnas ut ska underlätta för användarna att bedöma trovärdigheten i de antaganden som ledningen har gjort. Det är viktigt för att intressenterna ska kunna verifiera det redovisade värdet på goodwill. I de årsredovisningar som har studerats hade företagen lämnat den information som standarden kräver. Informationen som lämnades var dock ofta kortfattad och bestod till större delen av olika upprepningar ur IAS 36. Problemet som gör att trovärdigheten i informationen minskar är att värdet på goodwill initialt inte går att verifiera. Det går heller inte att följa upp om goodwillen har bidragit till positiva synergier eller inte. Allt handlar om bedömningar kring en ospecificerad framtid som inte går att bevisa.

Beatty och Weber (2006) lyfter fram att standarderna ger utrymme för en viss flexibilitet avseende tidpunkten för själva nedskrivningen. Det gör att cheferna kan dröja eller påskynda ett kostnadserkännande beroende på om de vill ha en resultatpåverkan eller inte. Det är vanligt att företag väljer att skjuta upp en indikerad nedskrivning i hopp om att värdet ska öka igen då en registrerad nedskrivning inte går att återföra. I studien som gjordes var det endast i en tredjedel av observationerna som en eller flera nedskrivningar genomfördes. Det går inte att med säkerhet säga om de nedskrivningarna borde ha gjorts tidigare eller inte.

Enligt IAS 36 ska de uppskattningar som används vid nedskrivningsprövningarna bygga på rimliga och verifierbara antaganden gjorda av ledningen. Många av de företag som observerades har påpekat att bedömningarna baseras på just antaganden och upplyser om det som en riskfaktor. Standarden ger en viss vägledning i hur uppskattningarna ska bli rimliga och verifierbara. Företagen ska väga in externa faktorer och aktuella finansiella budgetar och prognoser i sin bedömning. De ska även bedöma tillväxttakten som oförändrad eller avtagande vid beräkning av de framtida kassaflödena. Samtliga företag i undersökningen har använt sig av olika prognoser och specificerat vilken diskonteringsränta som de har använt vid bedömningarna. Enligt grundläggande redovisningsprinciper såsom till exempel principen om verifierbarhet ska två olika personer kunna dra samma slutsatser utifrån den redovisningsinformation som finns tillgänglig (Dieguez & Hallbauer 2010). Vid nedskrivningsprövningarna tas all information fram av individer, vilket gör att informationen i sig bygger på olika subjektiva bedömningar. Det kan tolkas som att standarden frångår objektivitetsprincipen. Företagen upplyser dock, som omtalats tidigare, om att det finns risker med att det baseras på bedömningar. Att de poängterar det innebär att trovärdigheten för företagen stärks då de visar att de är medvetna om riskerna.

5.3 Egna reflektioner

Goodwill skulle kunna vara ett sätt för cheferna att manipulera företagets finansiella ställning på ett sådant vis som är gynnsamt för den individuella prestationen. Det är svårt att kontrollera vad som kommer att hända i framtiden och det är därför av största vikt att den anskaffade goodwillen följs upp under många år framöver. Det för att på så sätt utvärdera om posten verkligen resulterat i de positiva synergieffekter som den förväntades att göra vid förvärvet. Det finns en risk att goodwillen inte följs upp mer än i form av årliga nedskrivningsprövningar. Om det inte sker några kontroller kommer cheferna aldrig att behöva bevisa att deras bedömningar var rimliga och att deras prestation verkligen resulterade i ekonomiska fördelar. Ytterligare en aspekt är att goodwill är en långsiktig investering och det tar därför tid att utvärdera resultatet. Det finns en risk när det gäller ansvarsredovisning och chefers prestation då de lyfter löner och bonusar kopplade till goodwill i ett tidigt skede innan hela effekten av investeringen syns. Då det finns ett tidsglapp mellan förvärvet och utfallet av transaktionen går det inte med säkerhet att veta att chefen finns kvar på sin post. Problemet som uppstår här är att chefernas prestationer mäts via den aktuella finansiella ställningen och effekten av goodwill genereras på sikt.

Både vid rörelseförvärv och vid nedskrivningsprövning baseras uträkningar på olika bedömningar som görs av individer. Vi anser att det är svårt att verifiera de bedömningar som görs avseende framtidsutsikter och att goodwill inte visar vad företaget har presterat utan snarare bygger på vad som eventuellt kommer att presteras. De finansiella rapporterna ska visa vad företaget har presterat, vilket redovisningen av goodwill inte gör. Då den information som lämnas avseende goodwill baseras på olika uppskattningar är den inte heller objektiv och

den är svår att verifiera. Standarden lägger ansvar på redovisaren som förväntas tillämpa grundläggande redovisningsprinciper i sin tolkning av riktlinjerna. Det är motsägelsefullt eftersom standarden frångår framförallt objektivitetsprincipen och principen om verifierbarhet.

Goodwill utgörs av tillgångar som inte går att identifiera och redovisa separat, men som anses bidra med ekonomiska fördelar i framtiden och som därmed utgör ett mervärde. Företagen betalar alltså stora summor pengar för något som inte går att hänföra till en specifik tillgång. Ett exempel på det är Investors rörelseförvärv år 2010 där goodwillen uppgick till över 500 % av köpeskillingen. Det är märkligt att detta accepteras av standarden då det bryter mot flera grundläggande redovisningsprinciper. Eftersom goodwill inte kan kopplas till några identifierbara tillgångar eller skulder utan istället baseras på en spekulativ bedömning gjord av enskilda individer kan posten inte anses vara varken verifierbar eller objektiv. Det finns inga offentliga underlag som på något sätt kan styrka att de framtida synergieffekterna skulle vara värda 500 % av köpeskillingen i detta fall. Det värde som goodwill baseras på i samband med förvärvet kommer därför att innebära problem även i framtiden vid de årliga nedskrivningsprövningarna. Anledningen till det är att värdet från början saknar en verifierbar grund och att detta värde sedan är föremål för framtida bedömningar och står som en tillgångspost i balansräkningen. Det är också troligt att det är samma personer som bedömer initialvärdet som senare år också tar fram underlag för de årliga nedskrivningsprövningarna. Risken finns att de som utför beräkningarna vill fortsätta att ha ett högt värde på goodwill för att på så sätt inte visa en eventuell felbedömning av initialvärdet. Det ökar risken för manipulation och minskar trovärdigheten då det inte heller finns någon tydlig uppföljning av utfallet av förvärvet.

I standarden finns en del riktlinjer för hur de framtida kassaflödena ska prognostiseras. Utöver nedskrivningsprövningarna finns det ingenting i standarden som ger instruktioner om hur goodwill ska följas upp. Goodwill förväntas bidra med positiva kassaflöden, men inget av företagen som vi har undersökt har valt att visa hur goodwill har påverkat deras årliga kassaflöden. Som läsare av rapporterna blir det därför svårt att se om det överpris som har betalats i samband med förvärv verkligen har genererat kassaflöden, då detta inte specificeras. Det blir därför svårt för ägarna att kontrollera och mäta om ledningens bedömning av anskaffad goodwill har varit rimlig och bidragit med de förväntade positiva synergieffekterna som har antagits. Med tanke på att chefer ofta har olika prestationsmått kopplade till lönerna skapar de fria bedömningarna kring goodwill en risk för manipulation. Cheferna vill visa så bra resultat som möjligt och kan därför välja att till exempel skjuta upp en indikerad nedskrivning då det påverkar företagets resultat och deras egen prestation.

År 2010 gjorde ICA Gruppen en nedskrivning som motsvarade 57 % av deras totala goodwill, vilket framgår i figur 8. Denna nedskrivning motiveras i företagets årsredovisning med att Hemtex haft en negativ resultatutveckling. Vi tror dock att denna negativa resultatutveckling har skett under en lång period och inte enbart under år 2010. Vi ställer oss därför frågande till om nedskrivningen bidrar till en rättvisande bild under år 2010. Det eftersom den leder till en stor resultatpåverkan som borde vara hänförlig till flera år. Precis som Hayn och Hughes (2006) skriver verkar det alltså finnas ett tidsglapp mellan den tidpunkt då en verksamhet som gett upphov till goodwill börjar gå dåligt och den tidpunkt då själva nedskrivningen av goodwill sker. Det är svårt att säga vad denna fördröjning beror på då företaget borde ha fått indikationer på att en nedskrivning skulle ha skett tidigare och framförallt i samband med de årliga nedskrivningsprövningarna. De årliga nedskrivningsprövningarna ska baseras på varje kassagenererande enhet som har goodwill fördelat på sig. Hemtex är ett exempel på en

sådan enhet inom ICA Gruppen och vi tycker att det är märkligt att en nedskrivning inte har skett tidigare. Hayn och Hughes (2006) hävdar dock att fördröjningar som denna kan bero på att cheferna inom företaget vill uppfylla olika finansiella mål och vara diskreta. Oavsett motivet till fördröjningen kommer den att påverka trovärdigheten i rapporterna eftersom den bild som framställs av företagets prestation är missvisande. Om en årlig avskrivning av goodwill hade varit tillåten hade det i detta fall lett till en mer jämn resultatpåverkan. Även avskrivningar gör dock uppföljningen av goodwill svår.

Redovisningen av goodwill är problematisk och mycket omdiskuterad. Orsaken till att det är svårt att redovisa goodwill ligger framförallt i att beräkningarna grundas på antaganden om vad som kan tänkas hända i framtiden. Ledningen i ett företag behöver till exempel uppskatta hur den framtida avkastningen, förväntade marginaler, skatter och räntor kommer att se ut. Det för att sedan kunna göra en beräkning av de diskonterande kassaflödena. Vi anser dock att det är svårt, om inte omöjligt, att förutse vad som kommer att hända i framtiden. Att basera stora summor goodwill på dessa vaga grunder minskar trovärdigheten i rapporterna och ger inte en rättvisande bild av företagets finansiella ställning.

I den undersökning som genomfördes användes endast svenska företag vid observationerna. Dessa företag använder sig av IASB:s standards. De grundar sig mycket i olika principer och användarna ges större tolkningsfrihet jämfört med till exempel FASB:s standards, som tillämpas mer i USA. Om undersökningen istället hade gjorts på amerikanska företag hade kanske resultatet sett annorlunda ut, då denna standard är tydligare och mer regelbaserad. Båda standarderna ger dock utrymme för ledningen att göra bedömningar avseende goodwill, vilket påverkar trovärdigheten i redovisningsinformationen.

6 Slutsats

I detta kapitel kommer de slutsatser som vi har kommit fram till i vår studie att presenteras. Vi kommer även att försöka besvara de forskningsfrågor som presenterades i första kapitlet med hjälp av resultatet från empirin och den tidigare forskningen kring ämnet.

6.1 Studiens syfte

Syftet med denna studie är som tidigare nämnt att skapa en förståelse för vilka effekter IFRS har på redovisningen av goodwill och att undersöka chefers motiv till goodwillredovisning.

6.2 På vilken grund fastställs initialvärdet av goodwill?

I de årsredovisningar som har studerats har få upplysningar lämnats kring initialvärdet på goodwill. Enligt IFRS 3 ska initialvärdet på goodwill beräknas som skillnaden mellan köpeskillingen och de identifierbara tillgångarna och skulderna. Samtliga av de studerade företagen har redovisat goodwill likt standarden skriver. Det intressanta är dock på vad företagen grundar köpeskillingen då inget av företagen lämnar någon närmare upplysning om det. Den enda generella upplysningen som lämnas är att värdet bestäms av prognostiserade framtida kassaflöden och synergieffekter. I årsredovisningarna saknas det dock upplysningar som tydligt förklarar vad de positiva synergieffekterna egentligen består av. Ett problem med en hänvisning till framtida fördelar anser vi är att resultatet inte följs upp. I årsredovisningarna går det inte att utläsa på vilket sätt en anskaffad goodwill har bidragit till positiv resultatpåverkan. Som vi ser det borde resultatet av goodwill framgå i kassaflödesanalysen.

De finansiella rapporterna är viktiga då det är företagens sätt att kommunicera och visa sin prestation för intressenterna. Det är därför viktigt att den information som lämnas är tillförlitlig och följer de grundläggande redovisningsprinciperna som finns. Eftersom initialvärdet på goodwill baseras på bedömningar av ledningen innebär det att värdet blir subjektivt. Det bryter således mot objektivitetsprincipen och de bedömningar som görs är svåra, om inte omöjliga, att verifiera. I dagsläget tillåter standarden att företagen kan redovisa tillgångar i form av goodwill till höga värden utan att det ställs krav på att de kan identifieras separat och styrkas på ett tillförlitligt sätt. Värdet på goodwill kan endast mätas på ett tillförlitligt sätt i samband med att de framtida prestationerna har ägt rum. Det kan handla om längre tidsperspektiv innan det med säkerhet går att säga att värdet på goodwill har bidragit med de positiva effekter som tillgången initialt baserades på. Då vi inte har funnit att företag följer upp goodwill på något sätt anser vi att det finns en risk för manipulation.

I den undersökning som genomfördes uppgick goodwill vid rörelseförvärv till ungefär 75 % av den totala köpeskillingen. Eftersom standarden ger utrymme för bedömningar och att risken för manipulation därför ökar kan denna höga andel bero på att ledningen vill visa bra resultat. Anledningen till det är att ledningens löner ofta är kopplade till det resultat som visas i de finansiella rapporterna. Då aktieägarna saknar insyn i den operativa verksamheten av företag är det viktigt med bra finansiella rapporter. En av anledningarna är att rapporterna är ett sätt för ledningen att visa för aktieägarna hur de förvaltar deras satsade kapital. Ur aktieägarnas perspektiv är det viktigt att företagen följer de grundläggande redovisningsprinciper som finns och att rapporterna ger en rättvisande bild av den finansiella ställningen inom företaget. Vi har observerat att redovisningen av goodwill sker till höga belopp som grundas på antaganden och bryter mot flera redovisningsprinciper. De upplysningar som lämnas ger inte tillräckligt med information för att hjälpa användaren vid

bedömningar av de ekonomiska effekterna. I och med att standarden ger utrymme för tolkningar bidrar det till att redovisningen av goodwill blir otydlig.

Med hjälp av den tidigare forskningen och vår studie har vi kommit fram till att initialvärdet på goodwill baseras på subjektiva bedömningar som görs av ledningen. Dessa bedömningar går inte att verifiera och upplysningarna kring posten är vaga. Andelen goodwill som erkänns i samband med rörelseförvärv är stor och kan bero på att individer vill visa sin enskilda prestation. Standarden möjliggör för detta i och med att det bland annat inte finns några krav på uppföljning av goodwillredovisning annat än de årliga nedskrivningsprövningarna.

6.3 På vilket omdöme baseras nedskrivningen av goodwill?

Ett problem med goodwill uppkommer i samband med den årliga nedskrivningsprövningen. Problemet ligger i att en nedskrivning medför en resultatpåverkan och att prövningen baseras på ledningens omdöme när det gäller företagets framtidsutsikter. Eftersom ledningen utför bedömningen som avgör om en nedskrivning ska ske eller inte skapas incitament för att fortsätta att hålla höga värden på goodwill. Anledningen till det är att en nedskrivning direkt påverkar resultatet som ofta ligger till grund för löner och bonusar. Ett skäl till att skjuta upp en indikerad nedskrivning kan därför vara att ledningen hoppas på att värdet på goodwill ska öka igen under kommande år. Eftersom en nedskrivning aldrig får återföras kan en uppskjutning vara ett sätt att försöka undkomma de negativa effekter som en nedskrivning medför. Utrymme skapas alltså för att påverka resultatet i önskad riktning. En fördröjning av nedskrivningar innebär att trovärdigheten i rapporterna minskar samt att den bild som ges av företagets prestation blir missvisande.

Enligt IAS 36 ska de antaganden som görs av ledningen avseende nedskrivningsprövningar vara verifierbara och rimliga. Standarden ger endast en viss vägledning kring vad som är verifierbart och rimligt, vilket skapar ett tolkningsutrymme. Ett problem med denna standard är att det är svårt att avgöra vad som är tillräckligt rimligt och verifierbart. Det eftersom rimlighet är subjektivt och kan variera från person till person. I empirin framkom även att många företag påpekade riskerna med just att bedömningarna baseras på antaganden. I samband med att en nedskrivningsprövning sker tas all information, som ligger till grund för bedömningen, fram av ledningen. Det innebär alltså att informationen bygger på subjektiva bedömningar. Som redan påvisats innebär det att standarden bryter mot objektivitetsprincipen då den direkt uppmanar till att bedömningar ska göras.

Med hjälp av den tidigare forskningen och vår studie har vi kommit fram till att det är svårt att avgöra på vilket omdöme nedskrivningen av goodwill baseras. Standarderna ger dock utrymme för ledningen att kunna påverka resultatet och samtidigt maximera sin egennytt. Den tidigare forskningen tyder dock på att omdömet som nedskrivningar av goodwill baseras på utgörs av ledningens strävan efter att maximera sin egennytt. I empirin framkom det att det endast var en tredjedel av företagen som genomförde en goodwillnedskrivning under den observerade perioden på tre år. Nedskrivningar i förhållande till goodwill är alltså liten, vilket skulle kunna ge stöd för teorin och tidigare forskning.

6.4 Sammanfattande slutsatser

Goodwillposten innebär flera olika problem som framförallt grundas i att standarderna tillåter och uppmanar till att bedömningar ska göras av ledningen i företagen. Standarden frångår flera av de grundläggande redovisningsprinciper som syftar till att vägleda företagen i att ge

en rättvisande bild av deras finansiella ställning. Problemet är enligt oss att det är svårt att verifiera bedömningar som är baserade på vad som kommer att hända i framtiden. I och med att goodwill baseras på fördelar som är hänförliga till framtida händelser visar inte posten vad företaget har presterat. Posten visar istället vad företaget förväntas att prestera i framtiden.

Ytterligare en aspekt av goodwillvärdering är att posten initialt grundas på vaga antaganden som är svåra att verifiera. Det leder till att alla fortsatta beräkningar, däribland nedskrivningsprövningarna, görs på bristfälliga grunder. Goodwill bidrar därför till att skapa en missvisande bild av den finansiella ställningen. Redovisningen blir också mindre trovärdig i och med att siffrorna som goodwill baseras på riskerar att anses vara fiktiva.

6.5 Vad bidrar studien med?

Denna studie bidrar med att belysa problemet med initialvärdet på goodwill och att skapa en förståelse för problematiken med IFRS 3. Den belyser också vilken effekt denna standard har på goodwillrapporteringen. I dagsläget finns inte något sätt att säkerställa att goodwill bidrar till de positiva synergieffekter som ledningen i företagen initialt påstår att posten kommer att göra. Studien pekar även på de olika underliggande motiv som cheferna kan ha och som kan ligga till grund för både den initiala värderingen av goodwill, men även den senare värderingen i samband med nedskrivningsprövningarna.

7 Avslutande diskussion

I detta kapitel reflekterar vi över vår studie och undersökningens resultat. Vi belyser även de brister som finns i rapporten samt ger förslag till framtida studier.

7.1 Undersökningens resultat

Innan vi började med vår empiriska undersökning läste vi noggrant igenom standards för att skapa en förståelse för vad årsredovisningarna borde innehålla. Till en början förväntade vi oss att finna detaljerade uppgifter om goodwill i rapporterna eftersom vi uppfattade att standarderna gav en beskrivning av vad som skulle vara med. Standards tillsammans med de grundläggande redovisningsprinciperna utgjorde vår grund för granskning av de finansiella rapporterna och vi förväntade oss därför att hitta tydligare information än vad vi sedan gjorde. En stor del av den information som fanns i årsredovisningarna var standardiserad och intetsägande. Vi tror att det kan bero på att standards och framförallt IAS 36 är svåra att tolka och att företagen inte lämnar mer information än vad standarderna kräver. Standarderna möjliggör för tolkningsutrymme, men samtidigt är tanken att grundläggande redovisningsprinciper ska utgöra en vägledning vid bedömningar.

Under studiens genomförande har vi saknat en tydlig koppling mellan standards och de grundläggande redovisningsprinciperna. Standarderna kräver en viss grad av bedömning där grundläggande redovisningsprinciper måste tillämpas korrekt. I årsredovisningarna tycker vi dock inte att det har gjorts på ett tydligt sätt då vi i så fall borde ha funnit mer väsentlig information i rapporterna.

Studien har fokuserat på positiv goodwill som skapas i samband med rörelseförvärv. I studiens bakgrund redogjorde vi även för att det finns negativ goodwill som kan uppkomma i samband med rörelseförvärv. Litteraturstudien visade dock att negativ goodwill är ovanligt och att det sällan förekommer. Eftersom vi inte har observerat någon negativ goodwill kan det tyda på att fenomenet är ovanligt, likt den tidigare forskningen visar.

Något som vi saknade i de finansiella rapporterna var en koppling mellan goodwill och de årliga kassaflödena som redovisas. För en ökad trovärdighet hade det varit bra att kunna följa hur den goodwill som har funnits i företaget en längre period bidrar till resultatet. Vi tyckte att det var intressant att inget av företagen visar någon sådan uppställning. En annan intressant aspekt är också att chefernas prestationer mäts via enhetens resultat där kopplingen till goodwill också spelar in. Det borde därför vara i både aktieägarnas och enhetens intresse att resultatet av goodwill följs upp.

7.2 Studiens brister

En av de brister som finns med studien är att vi på grund av det begränsade tidsutrymmet enbart har kunnat granska ett urval av de företag som finns noterade på OMX Stockholm Large Cap. Ett större urval hade kunnat bidra till att trovärdigheten i studien hade ökat. Vidare hade fler årsredovisningar också kunnat leda till att vi hade fått fler intressanta fall och aspekter att diskutera. Därmed hade undersökningen kanske kunnat få en större bredd med fler intressanta vinklar. Det hade varit intressant att hitta något exempel på negativ goodwill. Vi tror dock att resultatet hade blivit ungefär det samma. Anledningen till det är att samtliga årsredovisningar såg ungefär likadana ut och att alla företag hade stora poster av goodwill som motiverades på likartade sätt.

Ytterligare en brist med studien kan vara att resultatet är baserat på ett visst mått av våra egna tolkningar och bedömningar. I så stor utsträckning som möjligt har vi dock försökt att utgå från standarderna och de grundläggande redovisningsprinciperna. Trots det är det svårt att undgå att våra subjektiva bedömningar har påverkat resultatet.

7.3 Förslag till framtida studier

I samband med genomförandet av vår undersökning har vi identifierat fler intressanta aspekter som har väckt frågor under studiens gång. Vi vill belysa två problem som är intressanta för framtida forskning.

- Det första intressanta ämnet att utveckla är att undersöka om det finns ett samband mellan chefernas ersättningar och mängden redovisad goodwill. Teorierna pekar på att ett samband finns samtidigt som mängden goodwill inom företagen är stor. Det bygger dock på antaganden och därför skulle en större empirisk undersökning av sambandet vara av intresse.
- Det andra intressanta ämnet för framtida forskning är hur de positiva synergieffekterna av goodwill följs upp. Cheferna kan initialt värdera goodwill till höga belopp som baseras på olika framtidsutsikter. Det hade varit intressant att undersöka mer ingående hur uppföljningen av goodwill sker och att den verkligen bidrar med det som den förväntas göra.

8 Referenser

Alexander, D., & Jermakowicz, E. (2006). A true and fair view of the principles/rules debate. *Abacus – A journal of accounting finance and business studies*, 42(2), ss. 132-164.

Alfa Laval (2012) *Årsredovisning 2012*. Lund: Alfa Laval AB. Tillgänglig: Retriever.

Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Axfood (2012) *Årsredovisning 2012*. Stockholm: Axfood AB. Tillgänglig: Retriever.

Barth, M. E. (2007). Standard-setting measurement issues and the relevance of research. *Accounting and business research*, 37(3), ss. 7-15.

Beatty, A., & Weber, J. (2006). Accounting Discretion in Fair Value Estimates: An Examination of SFAS 142 Goodwill Impairments. *Journal of Accounting Research*, 44(2), ss. 257-288.

Bennett, B., & Bradbury, M. (2006). Rules, principles and judgments in accounting standards. *Abacus - A journal of accounting finance and business studies*, 42(2), ss. 189-204.

Bloom, M. (2009). Accounting for goodwill. *Abacus - A journal of accounting finance and business studies*, 45(3), ss. 379-389.

Bryman, A., & Bell, E. (2011). *Business research methods*. Oxford: Oxford University Press.

Bullock, J. (1964). Responsibility accounting - a results-oriented appraisal system. *Management of Personnel Quarterly*, 2(4), ss. 25.

Carpenter, B. W, & Dirsmith, M. W. (1992). Early debt extinguishment transactions and auditor materiality judgments: A bounded rationality perspective. *Accounting, Organizations and Society*, 17(8), ss. 709-739.

Chauvin, K. W, & Hirschey, M. (1994). Goodwill, profitability, and the market value of the firm. *Journal of Accounting and Public Policy*, 13(2), ss. 159-180.

Churyk, N. T. (2005). Reporting goodwill: are the new accounting standards consistent with market valuations?, *Journal of Business Research*, 58(10), ss. 1353-1361.

Comiskey, E. E., & Mulford, C. W. (2010). Goodwill, triggering events, and impairment accounting. *Managerial Finance*, 36(9), ss. 746-767.

Detzen, D. & Zülch, H. (2012). Executive compensation and goodwill recognition under IFRS: evidence from European mergers. *Journal of international accounting auditing & taxation*, 21(2), ss. 106-126.

Dieguez, M. & Hallbauer, R, C. (2010). Conservatism Versus Verifiability and Relevance. *The Business Review, Cambridge*, 16(2), ss. 282.

Financial Accounting Standards Board (FASB) (2001). *Statement of Financial Accounting Standards no. 142: Goodwill and other intangible assets*.

<http://www.fasb.org/cs/BlobServer?blobkey=id&blobnocache=true&blobwhere=1175820927971&blobheader=application%2Fpdf&blobheadername2=Content-Length&blobheadername1=Content-Disposition&blobheadervalue2=639221&blobheadervalue1=filename%3Dfas142.pdf&blobcol=urldata&blobservice=MungoBlobs>

Frishkoff, P. (1970). An Empirical Investigation of the Concept of Materiality in Accounting. *Journal of Accounting Research*, 8, ss. 116-129.

Giuliani, M. & Brännström, D. (2011). Defining goodwill: a practice perspective. *Journal of financial reporting & accounting*, 9(2), ss. 161-175.

Glaum, M., Schmidt, P., Street, DL., & Vogel, S. (2013). Compliance with IFRS 3- and IAS 36-required disclosures across 17 European countries: company- and country-level determinants. *Accounting and business research*, 43(3), ss. 163-204.

Godfrey, J., Hodgson, A., Scott, H., Tarca, A., & Frost, G. (2006). *Accounting theory*. Milton: Wiley.

Hayn, C. & Hughes, P. J. (2006). Leading indicators of goodwill impairment. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 21(3), ss. 223-265.

Iatridis, G. E. (2011). Accounting disclosures, accounting quality and conditional and unconditional conservatism. *International review of financial analysis*, 20(2), ss. 88-102.

Ica Gruppen. *Årsredovisning 2012*. Solna: Ica Gruppen AB. Tillgänglig: Retriever.

Ijiri, Y. & Jaedicke, R. K. (1966). Reliability and Objectivity of Accounting Measurements. *The Accounting Review*, 41(3), ss. 474-483.

International Accounting Standards Board (IASB) (2008). *International accounting standard (IAS) 38: Immateriella tillgångar*.

<http://www.faronline.se/Dokument/I/IAS0038/?path=/3/8/26734/26744/>

International Accounting Standards Board (IASB) (2008). *International Accounting Standard (IAS) 36: Nedskrivningar*. <http://www.faronline.se/Dokument/I/IAS0036/?query=ias+36>

International Accounting Standards Board (IASB) (2009). *International financial reporting standard (IFRS) 3: Rörelseförvärv*. <http://www.faronline.se/Dokument/I/IFRS0003/>,

Investor. *Årsredovisning 2012*. Stockholm: Investor AB. Tillgänglig: Retriever.

Investor. *Årsredovisning 2010*. Stockholm: Investor AB. Tillgänglig: Retriever.

Jennings, R. & Thompson, R. B. (2001). Goodwill Amortization and the Usefulness of Earnings. *Financial Analysts Journal*, 57(5), ss. 20-28.

- Jensen, M. C & Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), ss. 305-360.
- Lhaopadchan, S. (2010). Fair value accounting and intangible assets. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 18(2), ss. 120-130.
- Littleton, A. C. (1953). *Structure of accounting theory*. Urbana: Ill., cop.
- McGregor, W. (2012). Personal Reflections on Ten Years of the IASB. *Australian Accounting Review*, 22(3), ss. 225-238.
- McSweeney, B. (1997). The unbearable ambiguity of accounting. *Accounting, Organizations and Society*, 22(7), ss. 691-712.
- Merriam, S. B. (2011). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Nanda, D. & Indjejikian, R. (1999). Dynamic incentives and responsibility accounting. *Journal of accounting & economics*, 27(2), ss. 177-201.
- Neuendorf, K. A. (2002). *The content analysis: guidebook*. London: SAGE.
- Pashang, H. & Fihn, G. (2011). Understanding of the Phenomena of Goodwill. *Review of Business Research*, 11(2), ss. 137-145.
- Paton, W. A. & Littleton, A. C. (1940). *An introduction to corporate accounting standards*. Sarasota, Fla: American Accounting Association.
- Petersen, C. & Plenborg, T. (2010). How Do Firms Implement Impairment Tests of Goodwill? *Abacus – A journal of accounting finance and business studies*, 46(4), ss. 419-446.
- Power, M. (2010). Fair value accounting, financial economics and the transformation of reliability. *Accounting and business research*, 40(3), ss. 197-210.
- Ratiu, R. V. & Tudor, A. T. (2013). The Classification of goodwill - an essential accounting analysi. *Review of Economic Studies and Research Virgil Madgearu*, 6(2), ss. 137.
- Ro, B. T. (1982). An analytical approach to accounting materiality. *Journal of Business Finance & Accounting*, 9(3), ss. 397-412.
- Rossen, P. (2011). Initial identification of internally generated intangible assets in the context of the definitions of an asset and an intangible asset. *The Journal of Theoretical Accounting Research*, 6(2), ss.1-9.
- Schultze, W. & Weiler, A. (2010). Goodwill accounting and performance measurement. *Managerial finance*, 36(9), ss. 768-784.
- SFS 1995:1554. *Årsredovisningslag*. Stockholm: Justitiedepartementet
- Skanska. *Årsredovisning 2012*. Stockholm: Skanska AB. Tillgänglig: Retriever.

Staubus, G. J. (2004). Two Views of Accounting Measurement. *Abacus – A journal of accounting finance and business studies*, 40(3), ss. 265-265.

Telefonaktiebolaget L M Ericsson. *Årsredovisning 2012*. Stockholm: Telefonaktiebolaget L M Ericsson. Tillgänglig: Retriver.

Tyrone, C. M., & Finch, N. (2007) Towards a theory of goodwill impairment testing couices under IFRS. *The journal of theoretical accounting research*, 3(1), ss. 74-95.

Wagner, J. W. (1965). Defining Objectivity in Accounting. *The Accounting Review*, 40(3), ss. 599-605.

Van Hulle, K. (1998). The true and fair view override in the European Accounting Directives. *European Accounting Review*, 6(4), ss. 711-720.

Vance, D. E. (2011). A meta-analysis of empirical materiality studies. *Journal of Applied Business Research*, 27(5), ss. 53-72.

Yin, R. K. (2006) *Fallstudie: Design och genomförande*. Malmö: Liber.

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1 – Innehållsanalys

Företagsnamn:	Ericsson		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	30404	27438	27151
Storlek på totala tillgångar	274996	280349	281815
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	11,06	9,79	9,63
Nedskrivning	Nej	Ja	Nej
Nedskrivningsbelopp		18	
Nedskrivningsbelopp/goodwill (%)		0,07	
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Nej	Nej	Nej
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-1400	46	-1480
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	12564	1162	3789
Goodwill i rörelseförvärv	4293	260	1256
Andelen goodwill i rörelseförvärv (%)	34,17	22,38	33,15

Företagsnamn:	Investor		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	23996	24619	23194
Storlek på totala tillgångar	229645	213607	221328
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	10,45	11,53	10,48
Nedskrivning	Nej	Nej	Nej
Nedskrivningsbelopp			
Nedskrivningsbelopp/goodwill (%)			
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Ja	Ja	Ja
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Nej	Nej	Nej
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-744	-139	-341
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	373	1251	4636
Goodwill i rörelseförvärv	221	1274	23514
Andelen goodwill i rörelseförvärv (%)	59,25	101,84	507,21

Företagsnamn:	Alfa Laval		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	9792	9543	5952
Storlek på totala tillgångar	35079	34503	27169
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	27,91	27,66	21,91
Nedskrivning	Ja	Nej	Nej
Nedskrivningsbelopp	48		
Nedskrivningsbelopp/goodwill (%)	0,49		
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Nej	Nej	Nej
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-437	-115	-409
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	2746	5238	1311
Goodwill i rörelseförvärv	725	3747	218
Andelen goodwill i rörelseförvärv (%)	26,40	71,54	16,63

Företagsnamn:	ICA Gruppen		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	574	687	431
Storlek på totala tillgångar	9763	10060	10516
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	5,88	6,83	4,10
Nedskrivning	Nej	Nej	Ja
Nedskrivningsbelopp			284
Nedskrivningsbelopp/goodwill (%)			65,89
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja
Valutaförändringar	Nej	Nej	Nej
Belopp valuta förändringar			
Rörelseförvärv	Nej	Ja	Nej
Belopp rörelseförvärv		199	
Goodwill i rörelseförvärv		322	
Andelen goodwill i rörelseförvärv (%)		161,81	

Företagsnamn:	NCC		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	1827	1607	1613
Storlek på totala tillgångar	38958	32924	31104
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	4,69	4,88	5,19
Nedskrivning	Nej	Ja	Nej
Nedskrivningsbelopp		32	
Nedskrivningsbelopp/goodwill (%)		1,99	
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-30	-8	-161
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Nej
Belopp rörelseförvärv	318	231	
Goodwill i rörelseförvärv	230	33	
Andelen goodwill i rörelseförvärv (%)	72,33	14,29	

Företagsnamn:	SKANSKA		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	4882	5012	3917
Storlek på totala tillgångar	88235	82770	77712
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	5,53	6,06	5,04
Nedskrivning	Nej	Ja	Ja
Nedskrivningsbelopp		33	108
Nedskrivningsbelopp/goodwill (%)		0,66	2,76
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-65	16	-367
Rörelseförvärv	Nej	Ja	Nej
Belopp rörelseförvärv		1731	
Goodwill i rörelseförvärv		1047	
Andelen goodwill i rörelseförvärv (%)		60,49	

Företagsnamn:	Swedish match		
År	2012	2011	2010

Storlek på goodwillposten	557	580	581
Storlek på totala tillgångar	14371	14507	14739
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	3,88	4,0	3,94

Nedskrivning	Nej	Nej	Nej
--------------	-----	-----	-----

Nedskrivningsbelopp

Nedskrivningsbelopp/goodwill

Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja

Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-23	-1	-196

Rörelseförvärv	Nej	Nej	Nej
----------------	-----	-----	-----

Belopp rörelseförvärv			0
-----------------------	--	--	---

Goodwill i rörelseförvärv			29*
---------------------------	--	--	-----

*lagt till goodwill pga rörelseförvärv tidigare år

Andelen goodwill i rörelseförvärv

Företagsnamn:	Volvo		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	23338	23899	22936
Storlek på totala tillgångar	338742	353244	318007
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	6,89	6,77	7,21
Nedskrivning	Nej	Nej	Nej
Nedskrivningsbelopp			
Nedskrivningsbelopp/goodwill			
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-1446	272	-847
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	1548	1567	214
Goodwill i rörelseförvärv	888	967	52
Andelen goodwill i rörelseförvärv	57,36	61,71	24,30

Företagsnamn:	Securitas		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	14275,4	14727,4	13338,8
Storlek på totala tillgångar	38457,7	36666,4	32885,3
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	37,12	40,17	40,56
Nedskrivning	Ja	Nej	Nej
Nedskrivningsbelopp	15,9		
Nedskrivningsbelopp/goodwill	0,11		
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Nej	Nej	Nej
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-12,7	3,6	47,2
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	579,7	1701,9	1293,7
Goodwill i rörelseförvärv	262	1410,3	908,6
Andelen goodwill i rörelseförvärv	45,20	82,87	70,23

Företagsnamn:	Peab		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	1733	1778	1720
Storlek på totala tillgångar	32073	31349	27580
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	5,40	5,67	6,24
Nedskrivning	Ja	Ja	Ja
Nedskrivningsbelopp	59	21	23
Nedskrivningsbelopp/goodwill	3,40	1,18	1,34
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	1	-1	-26
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	31	198	293
Goodwill i rörelseförvärv	16	59	10
Andelen goodwill i rörelseförvärv	51,61	29,80	3,41

Företagsnamn:	Axfood		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	1759	1613	1516
Storlek på totala tillgångar	8798	8278	7664
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	19,99	19,49	19,78
Nedskrivning	Nej	Nej	Nej
Nedskrivningsbelopp			
Nedskrivningsbelopp/goodwill			
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Ja	Ja	Ja
Valutaförändringar	Nej	Nej	Nej
Belopp valuta förändringar			
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	165	71	58
Goodwill i rörelseförvärv	146	46	28
Andelen goodwill i rörelseförvärv	88,48	64,79	48,28

Företagsnamn:	TeliaSonera		
År	2012	2011	2010
Storlek på goodwillposten	64162	76850	77207
Storlek på totala tillgångar	254341	252341	250551
Goodwill i förhållande till totala tillgångar (%)	25,23	30,45	30,81
Nedskrivning	Ja	Nej	Ja
Nedskrivningsbelopp	7552		174
Nedskrivningsbelopp/goodwill	11,77		0,23
Specifiering av kassagenererade enheter	Ja	Ja	Ja
Information om initialvärde	Nej	Nej	Nej
Diskonteringsräntan specificeras	Ja	Ja	Ja
Är upplysningarna en upprepning standarderna?	Nej	Nej	Nej
Valutaförändringar	Ja	Ja	Ja
Belopp valuta förändringar	-2120	-290	-8868
Rörelseförvärv	Ja	Ja	Ja
Belopp rörelseförvärv	965	93	75
Goodwill i rörelseförvärv	1354	34	68
Andelen goodwill i rörelseförvärv	140,31	36,56	90,67

Högskolan i Borås är en modern högskola mitt i city. Vi bedriver utbildningar inom ekonomi och informatik, biblioteks- och informationsvetenskap, mode och textil, beteendevetenskap och lärarutbildning, teknik samt vårdvetenskap.

På **institutionen Handels- och IT-högskolan (HIT)** har vi tagit fasta på studenternas framtida behov. Därför har vi skapat utbildningar där anställningsbarhet är ett nyckelord. Ämnesintegration, helhet och sammanhang är andra viktiga begrepp. På institutionen råder en närhet, såväl mellan studenter och lärare som mellan företag och utbildning.

Våra **ekonomiutbildningar** ger studenterna möjlighet att lära sig mer om olika företag och förvaltningar och hur styrning och organisering av dessa verksamheter sker. De får även lära sig om samhällsutveckling och om organisationers anpassning till omvärlden. De får möjlighet att förbättra sin förmåga att analysera, utveckla och styra verksamheter, oavsett om de vill ägna sig åt revision, administration eller marknadsföring. Bland våra **IT-utbildningar** finns alltid något för dem som vill designa framtidens IT-baserade kommunikationslösningar, som vill analysera behov av och krav på organisationers information för att designa deras innehållsstrukturer, bedriva integrerad IT- och affärsutveckling, utveckla sin förmåga att analysera och designa verksamheter eller inrikta sig mot programmering och utveckling för god IT-användning i företag och organisationer.

Forskningsverksamheten vid institutionen är såväl professions- som design- och utvecklingsinriktad. Den övergripande forskningsprofilen för institutionen är handels- och tjänsteutveckling i vilken kunskaper och kompetenser inom såväl informatik som företagsekonomi utgör viktiga grundstenar. Forskningen är välrenommerad och fokuserar på inriktningarna affärsdesign och Co-design. Forskningen är också professionsorienterad, vilket bland annat tar sig uttryck i att forskningen i många fall bedrivs på aktionsforskningsbaserade grunder med företag och offentliga organisationer på lokal, nationell och internationell arena. Forskningens design och professionsinriktning manifesteras också i InnovationLab, som är institutionens och Högskolans enhet för forskningsstödjande systemutveckling.

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

BESÖKSADRESS: JÄRNVÄGSGATAN 5 · POSTADRESS: ALLÉGATAN 1, 501 90 BORÅS
TFN: 033-435 40 00 · E-POST: INST.HIT@HB.SE · WEBB: WWW.HB.SE/HIT